

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Mediolanensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69709)

P R O V I N C I A M E D I O L A N E N S I S .

CONTINUIT hæc Prouincia in quatuordecim domicilijs, (è quibus domus Professe duæ, totidem Probationis, Collegia septem, & tres Residentiæ,) viginti supra trecentos socios, & in his Sacerdotes centenos quinos, quorum quindecim Præceptores; Magistri autem non Sacerdotes, numerati viginti septem, Scholastici quinquaginta, Coadiutores nonaginta quatuor, Nouitij quatuor & quadraginta. mediolani in domo Professa egerunt triginta; in Collegio primùm septem supra centum, postea nonaginta, postremo septuaginta sex. Genæ in Professorum domo triginta: in Collegio duodecim; in domo Probationis primùm triginta sex, postea quinquaginta. In Aronensi domo triginta duo. In Collegio Taurinensi viginti quatuor. In Monteregaliensi tredecim. In Vercellensi vno minus. In Comensi totidem. In Cremonensi quatuordecim. In Residentia Papiensi quinque. Totidem in Alexandrina. In Corsica septem. Ad Societatem triumphantem emissi octo; septemdecim ad militantem admissi; duo ad Indicam transmissi.

D O M V S

DOMVS PROFESSA MEDIOLANENSIS.

VIXIT hic supremum P. Ioannes Dominicus Blundus natione Siculus, illius P. Iosephi Blaundi, qui sex annos huic Prouincia præfuit, frater vt natu maior, ita non minor opinione sanctitatis, Septemdecim agebat annos cum ingressus est Societatem, & in ea annos quinquaginta, quorum tres ac triginta fuit professus trium votorum, ita non otiosè posuit, vt etiam in extrema senectute, & in vltimo vitæ actu, bis quot hebdomadis ad Sanctimonialia cohortandas, pluribus distinctas cœnobijs, proficisci consueuerit; & homo id ætatis ac valetudinis, à nemine sibi in cubiculo vllam præstari operam vnquam voluerit: quin etiam illis viginti quinque diebus, quibus vltimùm decubuit, magna patientiæ, paupertatis religiosæ, obedientiæ ac pietatis exhibuerit argumenta, & ad imitandum superstitibus earum virtutum exemplar reliquerit.

CONFIDENTIVM in nostro templo, communicantium, & conciones audientium numerus, qui toto anno æque ac superioribus copiosus fuit, & nobilis, multò copiosissimus extitit per eum mensem, quo ab vrbani primùm, tum à vicinis rusticis sumptum est Iubileum S.D.N. Papæ Pauli V. recens creati liberalitate concessum. Neque vero Sacramentorum tantùm administrationi, suus etiam nostris alijs muneribus extitit fructus; ex ijs qui à nostris in Christiana vita informantur, duodecim & eo etiam plures diuersa Religio-

ligio-

ligiosorum instituta, tres nostrum susceperunt; undecim virgines vitam monasticam sunt amplexę (mittuntur etiam ad nos Illustrissimi Cardinalis mandato, plures eius generis adolescentulę, vt earum propositum discernamus, easque doceamus rectam religiosę viuendi rationem) Egenarum virginum duę liberalitate eorum, qui solent à nobis sacra percipere, adiutę, in cœnobijs suam Deo virginitatem consecrarunt. Duabus alijs, quę propter tenuitatem, infirmitatēque parentum, cœnobiū ingredi non potuerunt, consultum, vt auspice B. Ursula vitam cœlibem peragerent.

A B hæreſi Caluiniana tres reuocati; hos inter duo filij rabularum Geneuensium: confirmati aliquot è transalpinis in fide vacillantes. Tribus à suis religionibus apostatis, probè consultum; è quibus vna erat monialis, quę ad viginti annos aberrauerat. Leno demum improbus, qui plurimis ad exitium dux fuerat, à turpi quęstu repressus. Nonnulli ciues B. Caroli opem, alij B. Patris Ignatij nomen, nostrorum hortatu implorantes, repentē præsens eorum auxilium sunt experti; alij sacrata cœlestis agni cera accepta, & contra morbos, & contra dæmonum terribilia, melius habere cœperunt. Eisdem porro cerę in ignem ab vno è nostris iniectę, beneficio vsitato quidem, sed planè admirabili euentū, restinctum est incendium ingens; quod in nostra vicinia excitatum, duobus proximis templis, & nobis etiam imminēbat, nec vllis humanis artibus extingui poterat.

R E O & homicidij damnato, qui cum septem integris crimen suum communicauerat, persuasum vt & animę suę saluti, & innocentium incolunitati

luminati simul, & existimationi consuleret; quod ipse voce primùm, antequam ad sacram communionem accederet, in Missa fecit, postulata etiam venia ab innocentibus, qui præsentes adfuerunt: fecit & publico seripto, & tandē in patibulo eandem veritatem confessus, insontes periculo exemit. Strenuè etiam laboratum est cum alijs facinorosis, sed in duobus præcipuè diuina bonitas eluxit: ij, quorum vnus erat sexagenarius, maiorem, melioremque vitæ suæ partem in latrocinijs, rapinis, cædibus patrands, aut procurands, militiæ denique domique traduxerant: cùm tandem comprehensi & in vincula coniecti, crimina faterentur omnia. Dicitur illis mortis sententia, vocatur vnus è nostris, qui eos ad vltima comparet: erat vterque in tabula raptandus ad patibulum, ibique suspendio necandus. Ad hæc illi, facta generali totius vitæ confessione, sese ita disposuerunt, vt & in custodijs, & dum raptarentur ad supplicium, multa veræ pœnitudinjs documenta nostro Sacerdori, populòque vniuerso darent. Lacrymabili voce protestabantur identidem, non illa tantùm, sed mille grauioribus etiam pœnis se dignos esse: gratias agebant Deo quòd ipsos tanto tempore sustinuisset, vt tandem Christianè morerentur; diem illum sibi faustum prædicabant, funibus, tabulis, equo, & ceteris quibus trahebantur, ac torquebantur passim benedicebant, quòd sperarent illa sibi fore ad animæ salutem, obuièque multitudini ad exemplum: ex quo factum est, vt multas à populo preces, & à Sacerdotibus missas impetrarent.

EXITVM quoque est verno ieiunio ab vno Sacerdote, cum comite nouitio in celebre oppidum

dum

dum Mediolano diffitum decem tantum milliaribus, olim Regina Longobardorum Theodolinda presentia, nunc augustissimo S. Ioannis Baptistae templo, eius voluntate magnifice constructo, & eximio thesauro ibidem collocato, maxime nobilitatum. Hic Sacerdos noster singulis diebus concionando, socius doctrinae christiana rudimenta pueris, & rudibus quibusque explicando fructuose laborarunt; & praeter ceteras utilitates, odia, & non incruentas dimicationes compressere. Datus etiam in Aduentu alius concionator Illustrissimo Cardinali, qui in summo templo a se expetitur sapissime audiuit, & non sine approbatione; quem honorem praestitit etiam alijs, qui e nostris ibidem per annum concionati sunt.

ILLVSTRISSIMVS alius ac Reuerendissimus Cardinalis Surdius Archiepiscopus Burdigalensis, nostri ordinis amantissimus, cum hac iter in Galliam faceret, magnam erga nos benevolentiam ostendit. Non minora benevolentiae signa, paucis post diebus, exhibuit tertius, ex eodem purpuratorum Patrum Collegio, Illustrissimus Cardinalis Iauernius, qui dum hic in patria per aestiuos calores moram faceret, & nostrorum opera usus est, & in nostro templo semel atque iterum sacris est operatus. Reuerendissimi praeterea duo Episcopi Comensis & Placentinus, qui Sedis Apostolicae mandato, iuxta factorum Canonum praescripta, B. Caroli miraculis recognoscendis praesunt, quotidie per quinque menses in nostram aulam, seu sacellum Congregationis Parthenicae conuenerunt, & in nostro templo sapientius rem sacram fecerunt. Excellentissimus vero
Guber-

Gubernator pergit sua benignitate fauere nobis, & ampla beneficentia suam prolixam in nos voluntatem declarare.

PRIVATORVM etiam ciuium liberalitas hoc anno nobis non defuit; nam præter solitas eleemosynas, quibus hæc domus sustentatur, quidam centum nummis aureis nos donauit; & Illustris admodumque Reuerendus D. Paulus Maggiolinus, cuius viuentis in nos benignitas sæpè fuerat perspicua, moriens quingentos aureos nobis legauit. Fuit hic vir doctrina, rerum vsu, prudentia, & multa integritatis ac pietatis laude, toti populo Mediolanensi conspicuus: sed quod generalis Sanctimonialium huius diocesis fuerit, quòd opulentum sacerdotium in principe templo reliquerit, quòd se totum Capucinis monialibus, quibus erat à confessionibus, religiosè instituendis addixerit, apud omnes etiam Superiores habitus est in ueneratione. Nostræ vero Religionis semper extitit amantissimus, in qua scilicet fratrem habuit iuniorem P. Philippum Maggiolinum, & duos nepotes, & cui nunquam defuit benefacere: vt non immeritò à R. admodum P. N. Generali, iam pridem per literas obtinuerit sepulturam in nostro templo. Itaque decimo Kalend. Nouembris homo iam sexaginta annorum, graui morbo implicitus, misit oratum nostros vt sibi adessent; adfuere illico nostri, nec vnquam abfuere quindecim illis diebus ac noctibus, quibus decubuit: vt eorum ope ad mortem sanctissimè comparatus, quasi ex eorum sinu in cælum, ad piorum laborum, & factarum eleemosynarum præmia euolarit. Elatum funus per mediam ciuitatem ad nostrum templum, honesto comitatu,

multis

multis Religiosis, multo Clero, maximè è primario templo, funalibus accensis, religiosaque psalmodia prosequentibus. Ibi deposito sarcophago, decantatisque ijs, quæ Ambrosiano ritu in funeribus decantantur, Missa solemnè cum apparatu & musica cū symphonia est celebrata. Et ut omittam prosequi singulas eleemosynas, aucta est hoc anno sacra suppellex plusquam trecentis aureis, tela lino, altaris pallio, pulcherrimo conopæo ad obtegendum sacrum tabernaculum, duobus argenteis candelabris, lampade item argentea ad perpetuè lucendum Beatissimæ Virgini, ante cuius aram fuit suspensa. Qui hæc dederunt, sat habent Deo sua nomina non esse ignota.

V E N I O tandem ad Sodalitates Parthenicas, quæ sunt tres in hac domo, ut aliàs scriptum fuit, Nobilium, Mercatorum, Opificum: quanquam in hanc tertiam plures etiam Nobiles, & Mercatores cupiunt adoptari. Earum vnaquæque suis se muneribus egregiè exercet: assidui sunt Parthenij concionibus in templo, & sermonibus in Sodalitijs audiendis, sacris adibus religiosè obeundis, frequentandis sacris, dissentientibus conciliandis, peccatis aliorum pro sua virili impediendis, alijsque pijs operibus quibus faciliè dignoscuntur, ut peculiari affectu addicti Sacratissimæ Virgini: quæ propterea non rarè fauit suis clientibus. Cum in vnum multi infesti impetum fecissent, & cominus ferreum etiam scelopum exonerassent, decidit ille quidem in terram, opinione omnium traiectus plumbea glande; nihil tamen neque in externa cute læsus fuit, veste solùm combusta scissaque; quod ubi chirurgus aduertit, retulit haud dubiè illum, supernaturali B. Virginis ope

ope fuisse seruatum. Alter etiam repentino casu à suis per duas horas creditus exanimis, Beatæ Virginis ab ipsis commendatus est, etiam concepto voto, & paulo post conualuit, & nunc etiam viuit incolumis.

VIR nobilis & opulentus suorum negotiorum causa, è loco non ita vicino Mediolanum venerat; inuitatus ab vno Sodali, Congregationi primariæ interfuit. Ea finita tetulit vni è nostris, adeo sibi placuisse huiusmodi religiosam exercitationem, vt decreuerit quam primùm totam familiam Mediolanum secum transferre, vt commodius possit vnâ cum nepote, eius generis exercitationibus interesse: futuramque dixerit sibi rem gratissimam, si nepos idem & heres, non solùm in Congregatione Parthenia, sed magis si in Societate I E S V recipetur. Verum præ ceteris Sodalitas tertia, quæ gaudet patrocinio Beatæ Virginis Lauretanæ, vt numero, ita fama creuit apud ipsos etiam Procures, qui ad eâ sua sponte largas mittunt elemosinas, quas ipsi Sodales in pudibundos inopes disperunt; quâ cibo, quâ veste, lecto, carbone, & pecunia collata. Iidem Sodales bini vel terni procedentes, singulis hebdomadis visitant xenodochia, lectos sternunt, verrunt pauimenta, lances & quandoque etiam matulas expurgant, ipsos autem moribundos omni obsequiorum genere consolantur: & illis post exhibita ministeria distribuunt coronas precatórias, igunculas pias, aliquândo etiam condita cerasa, vel poma Sidonia: atque ita perfuncti talibus officijs, fusa breui precatōne, eodem quo venerant ordine statos Ecclesias adeunt precabundi.

E A D E M pietatis opera non minus diligenter,

G

aut

aut frequenter pauperibus detentis in custodia præstant, omnes & singulos ad tolerantiam, & ad exomologesim faciendam adhortantur, nostrisque adductis confessarijs exhibent paratos ad confessionem; multos, qui non sunt soluendo, liberant pecuniam numerantes, quam creditoribus persoluant, alios cum inimicis offensis conciliant, efficiuntque ut ab his remissa offensa miseri manumittantur; omnibus ne fame, aut frigore conficiantur, panem, ligna, & carbonem ex elemosynis communibus Congregationis procurant, nonnunquam etiam dederunt illis epulæ, decimo scilicet die, quo victi omnes cælesti prius pane refecti sunt. Tum enim Magistratum permissu locum ingressi, mensam, cibosque, ut suis manibus, ita suis lancibus, ceteraque suppellectili sua compararunt; præmissaque pia comprecatione discumbentibus hilares ministrarunt, cum magna victorum admiratione & ædificatione. Qui Sodalium à Congregatione electi, ægrotos in eorum domibus inuisunt, referunt Superioribus qua ratione, & quantæ elemosyna iuuandi illi sint: Superiores omnibus auditis, reddunt singuli syngraphas, quibus elemosynæ ferantur ad ægrotos; ea tamen conditione, ut non prius hi elemosynam accipiant, quam confessi fuerint, & si ita confessario visum fuerit, communicauerint, prolata scheda confessarij manu subscripta, in fidem acceptorum sacramentorum: atque ita non corporibus modò, sed etiam animarum saluti benignè prouidetur à Sodalibus.

HÆC ipsa Congregatio Pridie Kal. Augusti (dominicus is dies fuit, anniuersaria B. fundatoris memoria nobis celeberrimus) præclaro suam,
erga

erga ipsum B. P. Ignatium, voluntatem ac pietatem argumento declaravit; nam Sodales omnes è Congregatione ad eius iconem (quæ in nostro templo ante aram maiorem, multis piorum votis circumdata pie colitur, & eo die pretiosis vestibis substratis reddita fuerat augustior) bini religiosè processerunt, & cereas candelas maiores, quæ ante Sacram imaginè suspenderentur, & minores alias, quæ subitò ibidem accenderentur, magna cum spectantium voluptate, non exigui sanè pretij munus obtulerunt. Solet eadem Congregatio octavo quoque die, per certos ac designatos Sodales, religiosè singulas ædes sacras obire, in quibus aut sacra Eucharistia ad horas quadraginta exponitur, aut Sanctorum eorum liplana asseruantur, quorù memoria eo fortè die celebratur: ibique orant pro ijs fermè rebus, de quibus admonentur ex scheda, quæ datur in menstrua sortitione Sanctorum. Alij Sanctissimæ Deiparæ omnia templa, quæ sanè multa sunt in hac Vrbe, similiter obeunt; B. veneto Caroli sepulchrum omnes ferè quotidie adtunt, augentque eam frequentiam, quæ ex omnibus ordinibus & locis, ad tanti viri corpus sanctè colendum, est singulis horis admirabilis, & propè incredibilis.

COLLEGIVM M E- DIOLANENSE.

IN hoc collegio alebantur hoc anno sicut & superioribus, omnes totius Prouinciæ scholastici, quibus ad alios adiunctis, censebantur hic capita centum & septem. Verum quia redditus an-

nui sunt multo pauciores, quàm qui opus erant tanto numero sustentando, fuit is necessario minuendus. Quapropter cum satis bona pars fabrica domus probationis, quæ est Genuæ, iam esset constructa, nouitij omnes qui Aronæ instituebantur, eò translati sunt mense Maio, & in Aronensem domum ab illis vacuam relictam, deducti ex hoc collegio quindecim scholastici Rhetoricæ auditores, & ipsis intra domesticos parietes erudiendis, dati duo præceptores. Ergo ijs detractis, remanserunt hic à. Kal. Iunij ad ferias vsque autumnales, socij nonaginta: & quia hi erant etiam plures, quàm vt ipsis sufficerent fructus prædiorum collegij, nullus è nostris ad logicam audiendam in Collegium missus est, sed omnibus nostris Logicæ studiosis, suus Professor tributus est Aronæ, ita vt ab autumno fuerint in collegio tantum sex supra septuaginta.

H A s rei nostræ familiaris angustias cum rescisset vir nobilis æquè & pius, qui suum nomen retineri voluit, præsentì & numerata pecunia mille & quingentos nobis aureos benignè largitus est, quibus additis alijs quingentis, quos vnus nostrum in abdicatione bonorum paternorum collegio donauit, & alijs centum, quos item alius è nostris dono dedit; præterquam quod domesticis necessitatibus subuentum est, empta sunt viginti agri iugera partim Galliuolæ, partim Lorianis, duobus scilicet in collegij prædijs: qua accessione sicut amplificati sunt prædiorum fundi, ita & aucti aureis octoginta annui redditus; redempti præterea sunt eadem pecunia census, quos singulis annis persolvere oportebat.

P R O S P E X I T etiam Deus nostræ tenuitati,
CUM

cum eius beneficio lis, quatuor ante annos illata nobis à fiscalibus Regijs, & ab iisdem toto quadriennio secretissimè, ac diligentissimè agitata de iure quarundam aquarum, quas illi dicerent esse Regias, nos vero ab hominum memoria deriuassemus in nostras possessiones, dijudicante non solum Excellentissimo Senatu, sed etiam semel atque iterum ipso Regio Magistratu, nobis est adiudicata. Non est versata per hos annos in hoc foro vlla controuersia vnquam tanta, aut tantæ expectationis, siue spectes contentiones animorum in litigatoribus, siue suspensiones multorum mortalium, quorum similes causæ præiudicio nostræ litis dijudicabantur, siue perplexitates innumeras quibus tota res implicabatur, Fiscalibus, si superiores discederent, Senatoria dignitas; Regijs Magistratibus, honor sublimior eo què gererent; quadruplatoribus, quarta pars æstimationis litis proponebatur in præmium. Nihil itaque his hominibus ardentius in vrgendo, seu potius in ambagibus innoluendo negotio. A nobis autem si causa caderemus, ob locationes plurium annorum decursas, quadraginta duo millia nummorum ad minimum exigebantur, & ferè duo millia singulis annis de nostris redditibus detrahebantur. Regi vero, nostræ condemnationis præiudicio, ex similibus aquarum prouentibus ad annua vestigalia, futura erat accessio septingentorum millium aureorum: quare Gubernator ipse à fiscalibus perperam edoctus totius rei summam, pro Rege, contra nos, acerrime incumberebat in causam; Iudicibus minabatur; latas è re nostra sententias vulgari non sinebat; amplius vt res iudicata cognosceretur imperabat, ad se atque ad Regis consilium

transferebat cognitionem & iudicium, & omnino nihil omittebat quod Regio denario, & , vt ipse existimabat, æquitati profuturum agnouisset. Præterea multa præiudicia præcesserant, quibus ius esse Regi in eius generis aquas fuerat iudicatum. Proferebatur etiam decretum vetustum contra Regiarum aquarum vsurpatores, quo volebant aduersarij nostræ præscriptioni esse derogatum. Has, & his maiores omnes difficultates, secundum Deum, discussit vna Procuratoris nostri, hominis in hisce causis solertissimi vigilantia atque sagacitas: ille siquidem vnius causæ bonitate fretus, modeste quidem, prout debuit, sed fortiter & constanter potentissimis aduersarijs restitit, eorum calumnias dissoluit, decretum rescindi curauit vt subreptitium, nostram causam, inuentis antiquis tabulis firmavit; & vt verbo dicam effecit, vt omnibus ciuibus gratulantibus, ius fasque valeret contra auaritiam & ambitionem. Hominem Gubernator ipse, iam nostra iustitia cognita, non satis admiratur, quoties in eum incidit, laudat & commendat honorificè. Sit Deo laus.

Ad ceteras largitiones quibus diximus steterisse hoc anno collegij rem, accessit etiam liberalitas D. Pomponij Cauenaghi, cuius locupletis in primis ac nobilis, qui sacrarium nostrum suscepit ornandum: omnes eius parietes ad certam altitudinem circumtexit armarijs & arcis, in exteriori facie totis è nuce, dolata & polita, artificiosè dispositis, & affabrè inter se distinctis. Concam præterea totam ex leui marmore mixti coloris, cum subiecta eiusdem materie pelui, in vnum parietem iuxta sacrarij puteum innaxit. Est totum opus tam quod è ligno, quam quod è marmore satis elegans,

elegans, ac multo elegantius ipsum meditabatur P. Ioannes Baptista Cauanaghi prædicti D. Pomponij filius è nostra Societate; sed is in hac meditatione fato functus, opus reliquit perficiendum Patri, qui se in demortui filij memoriam illud perfecturum recepit. Fuit autem P. Ioannes Baptista dum viueret, singularis modestiæ ac mansuetudinis, pietatis etiam non vulgaris, eximiæ autem assiduitatis in excipiendis confessionibus. Subsecutus est, sed longo interuallo, hunc sacerdotem frater Coadiutor Franciscus Tortus, qui in societate multos annos egit carus omnibus, & rei temporali valde utilis ob rationum subducendarum, & accepti ac dati peritiam, quam callebat; sed, quod caput est, ob religiosam humilitatem, pietatem, prudentiam, & charitatem quibus erat præditus.

VERVM vt aliquid dicamus de scholis, septuaginta supra nongentos habuimus auditores, omnes & ingenuos & pios, quorū flos est is qui in Congregationem allectus, Parthenij scilicet, qui non solum priuatim intra Sodalitiorum parietes, sacris frequenter vsurpandis, fundendis precibus pijs libris legendis, audiendis cohortationibus, pœnis & seueris, & ignominiosis vtrò deposcendis, & sponte subeundis; sed etiam publicè in nosocomijs ægrorum pedibus lauandis, abstergendis patinis, sternendis lectis, verrendis pauimentis, morbidis eleemosyna & pio alloquio recreandis, in custodijs item publicis de vinctis eadem ratione benè merendo, multarū virtutum specimen ediderunt. Ex his floribus tres nobis fructus enati sunt; alijs Religiosis familijs plures quàm tredecim. Quorundam etiam scholarium egestas,

G 4 locuple-

locupletum eleemosynis, nostris suadentibus, fuit sustentata. Et ut nostra opera Mediolanensibus in erudienda ipsorum iuuentute valde sit accepta, non defuit tamen hoc anno, qui bonam quinque filiorum in literis ac moribus institutione, grauissimis iniurijs remuneraretur; id nimirum permittente Deo, ut meminerimus hisce laboribus non nobis hominum amores, sed caelesti Patri gloriam quaeri. Eorum filiorum natus quartus, cum poena non solum ordinata, sed multo etiam leniori quam meritis fuisset, a Praefecto atrij puniri iussus esset, is domum reuersus, apud indulgentem patrem pueriles querelas deponit, tumorem in facie ostendit etiam, quem ipsemet sibi effecerat. Hic pater nimium credulus, qui liberos delicatius amaret quam prudentius, ira & furore inflammatus, illico tres sibi armatos seruos adesse imperat; cum ijs ad Collegium aduolat; Praefectum in atrio agentem offendit, & Tunc, inquit, Praefectus? Ego, ait noster. Tum ille eorum magna scholarium multitudine, contumeliosissimis hominem verbis onerat, quorum leuissima erant Nebulo, Aline, furcifer, cumque illa contumeliarum enormi ratione iram omnem effudisset, fustem, quem hactenus pallio texerat, detexit, cumque in terram proiecit, Vade inquit, neque te dignum aestimo quem tangam.

A T vero noster, neque subita re percussus, neque timorem vel iracundiam vllam praefereus, sed eadem vultus constantia & mansuetudine respondit, se, si audire vellet, praebiturum ipsi satisfactionem, quam deberet; sin minus, acciperet ipse sibi quam mallet; se dignum esse, cui propter peccata sua, malum non solum diceretur, sed etiam

tiam fieret. Hoc ille responso victus obmutuit, nec tamen quicquam amplius audire sustinuit; ita furioso similis repente diceffit; sed ipsi quanquam tumidos spiritus faceret Nobilitas, magno tamen stetit illa iræ ac linguæ impotentia Excellentissimus enim Gubernator, tota re cognita, Rectori subito imperavit, ut hominẽ compræhensum raperet in carcerẽ; in quo per aliquot dies eum iussit detineri; deinde verbis seuerissimis increpitum, multavit mille aureis, qui in pia opera distribuèrentur, vel magis omnes domui nostræ professa tribuerentur. Verùm nostri à Gubernatore ipso precibus contenderunt, ut post aliquot dies ille dimitteretur, & ea mulcta minueretur ad ducentos tantum aureos, quorum tamen nihil nostri accipere voluerunt: quod ille beneficium agnoscere iussus est ab Excellentissimo Gubernatore, & gratias nobis agere, quod publicè præstitit.

Ut autem exeamus aliquando è Collegio, tres è nostris ad B. Virginis Montere galensis iconem salutandam autumno profecti, cum aliquanto ante solis occasum certum in oppidum peruenissent, & Parochum, qui non longè aberat, in domo ipsius præstolarentur; adsuerunt qui Parochum festinato accerferent ad hominem ægrotum, qui cum è graui morbo non adhuc benè conualuisset, repentino malo appetitus agere animam credebatur; subito accurrunt nostri, ipsum iam murum, iam frigescentem reperiunt. Ergo inclamant hominem suo nomine, iubent animo fidere, I E S U M & Mariam ut imploret adhortantur: quibus ille vocibus excitatus attollere oculos visus est, & quodam modo recreati aspectu nostrorum, qui
perge-

pergebant Cœlitum ipsi, ac præcipuè B. P. Nostri Ignatij opem inuocandam proponere, precesque fundere; illo interim nutibus ac gestibus significante, se omnia intelligere, & vero etiam se præstare quæ dicerentur, quoad tandem loquendi facultatem recuperauit; & gratijs actis Deo, qui nostros adduxisset, seque periculo liberasset, melius habere cœpit, donatusque à nostris icone ænea, & nomine scripto B. P. Ignatij, cum eum sibi in patronum adoptasset, ita conualuit, vt non multò post surrexerit, & nostros non alio hospitio quàm suo vti passus, licet ab alijs multis inuicarentur, ipsos benignè, ac pro conditione oppidi lautè accepit.

IN exitu ieiunij verni ex hoc collegio duo missi sunt Leccum celebre in oppidum, Mediolano ad triginta millia passuum distitū, vbi Larius lacus influit in Abduam, & ditio Mediolanensis à Rherijs & Bergomatibus determinatur. Leccensibus Pius Papa IV. quòd apud eos humatum esset fratris corpus, iubilæum concessit anniuersarium, amplissima præbita potestate confessarijs, relaxandi quasuis noxas quibuscumque, aliquo trium dierum solemniū Paschatis, ad confessionem accidentibus: ea facultate, quia Sacerdotibus indigent, abuti æstimabantur. Et quia oppidanis non conueniebat cum suo parochio Præposito, Reuerendissimus Generalis Vicarius duos Sacerdotes, quibus solis illam potestatem ceteris ereptam committeret, dari sibi à Patre Prouinciali postulauit. Dati sunt duo. Vt autem in tanta temporis breuitate (quatriduo enim solū ibi fuerunt nostri) operosissima fuerit hæc missio, fructus tamen non temporis exiguitati, sed laborum assiduitati

&

& magnitudini respondit. Nam præter reconcilia-
 tiones hominum cum Deo, quæ per confessiones
 multorum annorum, aut totius vite factæ sunt
 innumeræ, sublatae sunt dissensiones plurimæ ip-
 sorum hominû inter se, correcti multi contractus
 iniusti, & tradita ratio legitimorum negotiorû, in-
 ducta voluntas frequenter participandi sacris my-
 sterijs, & mitigati animi oppidanorum, qui Prepo-
 sito fratriq; ipsius erant infensi. Hanc autem nostro-
 rum omnem operam adeo acceptam habuerunt
 Leccenses, ut eos apud se omnino detinere vellêt
 aliquot dies, quibus ipsi à continuis laboribus re-
 crearentur; sed ut cognouerunt illos non posse
 deduci de sententia, quin statim post dies festos
 discederent; plures eorum ipsis in itinere se comi-
 tes adiungere statuerunt, honoris gratia: neque
 ab ijs vnquam obtineri potuit, ne saltem tres eo-
 rum ipsos comitarentur. Comû vsque, quod Lecco
 distat ad sexdecim millia passuum.

DOMVS PROFESSA GENVENSIS.

Hoc anno, qui secundus numeratur à domo
 condita, Sacerdos vnus morte nobis subla-
 est Ioannes Baptista Nanninus Lucensis, Coadiu-
 tor Spiritualis, annos natus quinquaginta quin-
 que. Hic natu grandis Societatem ingressus, in ea
 viginti duos annos consumperat, cum laude Mi-
 nistrum agens, & Græcorum Collegium in Vrbe
 gubernâs, & denique confessionibus audiendis se
 pœnitus dedens; in quibus propter quandam
 excellentem mansuetudinem, & morum suauita-
 tem,

tem, gratissimus multis fuit & fructuosissimus. E-luxit quoque in eius diurno grauique morbo pa-tientia imitatione digna, nam quadriennio ferè calculo laborauit, Medicis incognito, quo tem-pore confessionū audiendarum studium haud in-termittebat. Cum aliquando tandem doloribus acerbissimis affligeretur, & calculus manifestò deprehensus vesicā iam exulcerasset, magno ani-mo Medicos cunctantes, & procrastinantes ipse incitabat ad incisionem: factus denique voti com-pos, religiosa constantia, & fortitudine digna viro, Magistrorum multorum ferrum excepit, extractique sunt è vesica non calculi, sed lapi-des duo ouorum magnitudine ac forma, vnde melius habere cœpit. Ceterum cum febris qua la-borabat, ante incisionem ab vlceribus excitata, ni-hil intermitteret, & causæ febris ipsæ perstarent, vlcera illa vesicæ à lapidibus ante vulnus impressa, & relictâ; tertio & quinquagesimò die summa pa-ce, & omnino serius quàm si calculos detinuisset in corpore, abiit è vita.

T E M P L I ædificatio vrgetur à fundatore, & assurgit, qui suppellectilem sacram & hoc anno locupletauit; nam duabus argenteis thecis, in modum capitum superiore anno factis, ad San-ctorum reliquias asseruandas; addidit hoc anno tertiam eiusdem materiæ ac formæ, qua caput in-cludatur vnus è Sociabus S. Vrsulæ Virginis. Par-ticulam ligni Dominicæ Crucis, ex veteri theca argentea exigui pretij, in pretiosorem transtulit ex auro, quam gemmis varijs distinxit atque illu-minauit. Non contentus sesquimille nummis au-reis, superiore anno expensis in altarium, & Sa-cerdotis sacrificantis indumenta; confecit & hoc anno

anno casulas, & altarium tegumenta plura numero, licet minoris pretij, ex tela bombicina, non sine auro, pro temporum Ecclesiasticorum varietate varij coloris. Templi item ipsius altaria, à privatis civibus pulcherimè certatim exornantur, usque adeo, ut quæ nondum sunt ædificata, omnia iam sint assignata ijs, qui ea cupiunt ornare. Inter hos commemorandus est Nicolaus Palauicinus, Patris Marcelli Fundatoris nostri frater minimus, qui ex tribus sacellis grandioribus vnum ornare cepit adeo speciosè, ac sumptuosè, ut decem millia nummum aureorum in illius ornamenta, ex inijs expensurus existimetur. Alter est Paulus Baptista Spinola, qui ratam habens Camilla Nigræ vxoris demortuæ voluntatem, moriens & ipse legauit sexcentos nummos aureos annuos ad ornatum alius sacelli, qui exigentur tam diu, donec res ad voluntatem testatoris perfecta sit. Geminas præterea tabulas, pulcherimè pictas celeberrimi pictoris manu, ad eiusdem ornamentum testamento reliquit: in quarum altera Christus infans recens natus, in stabuli tenebris splendens; in altera præcursor eius Ioannes in eremo residens exprimitur.

ECCLESIA nostra nunquam antea celebrata fuit adeo, ut hoc anno, in concionibus audiendis, addiscenda Christiana doctrina, sacramentisque frequentandis, nec sine spiritali fructu; nam quia putantur vsitata, non recensentur monasteria monialium, confessionibus audiendis, & exhortationibus ad perfectorem vitam excitata; Exercitia spiritalia cum vitæ mutatione tradita; meritrices à turpi quæstu abductæ; Viri primarij odio inueterato dissidentes, reconciliati; auditi,

&c

& ritè absoluti, qui vel multos annos sine vlla
 vel sine legitima confessione vixerant; damnati
 capitis, in carcere, atque in suprema hora spiri-
 tualibus adiuuentis ad mortem forti, & christia-
 no animo ferendam corroborati; inter quos vnus
 fuit nobili loco natus, in quo tutelam B. Virginis
 insignem apparuisse, opinio fuit. Hic quàm de-
 ditus sceleribus esset, colligi potest ex eo, quod
 triginta trium annorum spacio ter tantùm Eu-
 charistiam sumpserat: ceterùm erga B. Virgine-
 cam reuerentiam & cultum retinuit perpetuum,
 vt domo nunquam exiret, aut reuenteretur, quin
 ad eius imaginem accedens, & pedes osculans,
 auxilium posceret. Ex hac religiosa consuetudine
 factum putant viri prudentes, vt è carcere fugere
 nollet, cum posset, eo consilio, ne elapsus ad con-
 sueta scelera rediret, quò mos inueteratus, & re-
 rum egestas eum trahebant; malletque mortem,
 cui ferendæ se benè instructum sentiebat, tunc
 excipere, quàm ad id vitæ genus relabi, in quo mi-
 nimè paratum mors opprimeret repentina. Bene-
 uolentiam item ciuium, in nostra paupertate, ex-
 perti sumus satis largam, præsertim Hieronymæ
 Sauliæ pijssimæ matronæ. Hæc maiora cogitans
 tridui morbo sublata est, vt non potuerit præsta-
 re secundo testamento quæ cupiebat; apparuit ta-
 men beneuolentia eius in primo iamdudù scripto,
 quo sesquimille nummos aureos Collegio qui-
 dem nomine legauit, re autem ipsa domui nostræ,
 à quo collegium pridem secesserat; duo item mil-
 lia in ædificationem ornatumque altaris. Polyxe-
 na item Grimalda, Ambrosij Spinolæ Marchionis
 illius, qui cum imperio Catholici Regis exercitui
 præest in Belgio, mater, cùm in multis alijs rebus,
 tum

rum vero in ornando summo altari, religionem in Deum, & benevolentiam in Societatem exponit identidem; nam siue ad gratias agendas Deo pro rebus à filio feliciter in bello gestis, siue ad propitiandum eidem Deum in posterum; donauit nobis pulcherimum candelabrorum argenteorum celatorum par, quæ alia omnia candelabra nostra magnitudine excedunt. Nec Ioanna eiusdem Marchionis vxor, se vinci passa est à forero: nam & ipsa quoque argenteo semiuito inclusit caput martyris, vnius è socijs S. Mauritij Ducis Thebæorum, quod ei martyri sacro die arx Ostendæ recepta esset à marito.

IN prædio quod à fundatore donatum scripsimus proximis literis, in ea maris ora, vbi multi nobiles viri ætate tota iusticantur, Ecclesia mediocri magnitudine ædificari cœpta est: nam cum frequentissimi ad audiendum concionatorem nostrum accederent, qui in angustissimo sacello sermones habebat ex inferiore loco, angustias pertæsi Præpositum hortati sunt, vt ad ædificationem Ecclesiæ adijceret animum. Iactus est ergo ritè primus lapis à Patre Prouinciali Præposito in fundamenta Kal. Aug. in honorem S. Petri ad vincula, qui eo die colitur; quare Ecclesia ea renouatur à nobis, quæ littori illi amœno nomen antiquis temporibus, S. Petri de Arena dederat, fundamentaque hoc anno omnia posita sunt, subministrantibus vicinis eleemosynas abundè.

STEPHANVS Centurionius ex Nobilium congregatione, cum Vincentia Lomellina vxore æquè nobilis, & quæ nostris à multis annis confitebatur, suscepit Dei munere eam cogitationem, vt relicto mundo perfectiorem vitam iniret. Qua-

re cum Ciuitatis admiratione, quæ nihil tale viderat, monasterium vxori ædificare cœpit de communibus bonis, sub Annunciata Virginis inuocatione, in quod ingressa vxor cum geminis filiabus, antequam profiteretur, excessit è vita. Maritus vero persistens in sententia, sacerdotio initiatus religionem cogitat, ædificationemque monasterij promouet, cui à nostris regulas præscribi voluit, iam ab Archiepiscopo probatas; inter quas illa est: ne se moniales videri patiantur ab vlllo mortalium, ne à parentibus quidem, nisi pauculis quibusdam diebus, id ipso Stephano maxime optante, qui, si per ætatem licuisset, Societatem, in qua fratrem habuit, esset amplexus. In eo monasterio iam aliquot puellæ, quæ nostris confitebantur, professionem emiserunt, nostro Sacerdote rem totam strenuè procurante, qua perfecta, cura omnis, pro more nostro, Archiepiscopo, vt par erat, relicta est in futurum.

E T S I per quandam occasionem, sine solido tamen fundamento, rumor aures vulgi peruasisset, Societatem nostram Senatui minus esse charam, ac proinde per vniuersam Italiam perlatum, nostros hinc vel eictos, vel eictum iri, multa tamen habuimus à Senatu benevolentia signa: nam per annos multos experitum Sacerdotem Germanum nostri ordinis, audiendis confessionibus militum Germanorum, qui hic sunt in præsidio ad mille & ducentos, atque ad eos adducendos ad veram religionem, vel retinendos in fide catholica, hoc tandem anno impetrauit à P. N. Generali; qui, vt se dant initia, pollicetur laborem vtilissimum fore Ciuitati, atque ipsis militibus; cumque conciones ad Senatum, tum post
nou

noui Ducis creationem, tùm in anniuersario die recuperatae libertatis essent habendæ, non nisi à nostris hominibus eas haberi voluit.

COLLEGIUM GEN- VENSE.

EX quo discessimus à Professis, pergimus esse inquilini, & tamen in conductâ & angusta domo, tribus scholis inferioribus tres adiectas superiori anno prælectiones, de casibus conscientia; de philosophia, de mathematicis prosequimur ea frequentia, qua his inijtis expectanda non fuit multo maior, in Ciuitate non amantissima literarum. Puerorum vero gymnasia floruerunt & numero, & ardore discipulorum, etiam è prima nobilitate, qui iam à nostra disciplina non abhorrent. Sub repetitionem studiorum instituta est duplex Academia, in quarum alteram Rhetores & Humanistæ, in alteram Grammatici alternis Dominicis diebus conueniunt. Cœperunt celebrari cum magna Academicorum frequentia ijs exercitationibus, quæ symphonicarum cantu, & nobilissimorum virorum ad suos liberos audientes aduenientium, præsentia cohonestantur. Partheniorum pietas enitescit quotidie magis, in ægris xenodochiorum omni officio leuandis, in corpusculis varia pœna castigandis, in eluendis frequenti confessione animis, & in sapius adeundo caelesti conuiuio; quibus in operibus multi concipiunt vota vitæ perfectioris. Eorû vnus cum puerili pudore Societatis nostræ desiderium suppresserit, à B. Virginis specie iussus est se aperire.

H

Alter

Alter cum ad confessionem generalem se pararet, nec quantamcunque adhiberet diligentiam, vnicquam peccatorum recordari posset, Societatis voto nuncupato, & B. P. Ignatij ope implorata, statim reducitur in memoriam eorum omnium, quæ tota vita perpetrarat. Reuocatus alius à nostro in viam, vnde improborum suafu deflexerat, qui à puero, secundum tempus sinistrum, lapide vulneratus grauissimè, cum B. P. Ignatij effigiem vulneri applicasset, non diu post conualuit, & tamen tum propè depositus habebatur. Alius in meretricia domo, quam per imprudentiam ingressus fuerat, quamuis multis illecebris tentatus, contaminatus non est.

NEQUE verò Societatis tantum nostræ cupiditatem, plerisque Sodalium ingenerat Congregatio Parthenia, sed etiam multis aliarum Religionum desiderium immitit; quod, vbi probauerunt ex Deo esse, non minus in his quam illis fouent nostri quoad maturuerit. Ea res conciliauit nobis alios Religiosos, qui pluribus exemplis perspecta nostra æquitate, suos candidatos nostræ curæ committunt, eosque iubent sua nobis consilia communicare. Inter ceteros eluxit vnus constantia, quæ tamen ad Religionem nostram non pertinet, quia tamen fructus est Congregationis, hic attextetur. Est is opulentissimi ac nobilissimi filius vnicus, supra quam dici possit charus parenti, cui cum significasset statuisse se, re diu deliberata, Deo in Minimorum Patrum familia seruitutem seruire; vehementer ille commotus, blanditijs primùm, tum minis ac terroribus conatus filium de sententia deducere, cum nihil proficeret, tribus illum seruis radidit diligentissimè custodiendum,

diendum, & in consanguinei villam ultra Porciferam vallem relegauit, vbi à custodibus ad ludos, choreas, aliâque eius generis spectacula, & ludicra sapius inuitaretur: fratribus vero Minimis seuerissimè interminatus est, cauere omnino filium sibi suum eripere. Qui cum dicerent se enixè ab eo rogatos, noluisse ipso ignaro illum admittere, illa etiam addiderunt, custodiret modò illum quàm vellet arctissimè, nam si iterum peteret, non passuros se amplius illum frustra postulare sibi salutis viam aperiiri.

DEGEBAT interim adolescens in villa, totus in ea cûra positus, qua ratione a seruorum manibus fuga delaberetur. In omnem igitur intentus occasionem, cum per speciem spectandæ choreæ aliquando discessisset è villa, custodibus in saltando occupatis, ipse clam se subduxit, fugâque iter capessens, excurrit ad fluuium in itinere obuium; cui etsi altiori, quàm vt sine periculo transmitteretur, vt erat vestitus se commisit, eumque traiecit incolumis, difficillimamque trium milliarium viam emensus, ad optatum cœnobium Deo fauente peruenit, priusquam à subsequenter seruis apprehenderetur: de quibus narrant, eos deprehensa adolescentis fuga, illicò esse insecutos, & breui etiam assecutos; sed cum essent manus iniecturi, repentè viribus destitutos non potuisse ultra gradum facere, quoad ille longiùs proueheret, & eo iam antè progressò vires recepisse, & iterum insecutos, sed quoties assequerentur, viribus deficientibus subsistere coactos: nec vnquam potuisse illum comprehendere, aut impedire quominus in cœnobium ingrederetur; vbi receptus à fratribus, subitoque sacris vestibus indutus, eodem

dem die iucundissimè vesci cœpit pisce, à quò antea, non secus quam à veneno, abhorrerat. Renuntiata Pater accurrit, vociferatur, sibi reddi filium postulat; cum non impetraret, Archiepiscopum adit, tumultuatur, miscetque turbas, sed frustra. Roma tandem facultatem elicit tentandi filij animum in Archiepiscopo; eò deducitur adolescens, qui diligenter examinatus, constitit sibi semper in omnibus prudentissimè. Sed hisce non contentus parens, vt ipsum domum suam deducere liceat tentat, impetratque: ibi nunc eius periculum facit, nec adhuc est restitutus Religioni adolescens, qui tamen dicitur domestica bella egregiè superare, monachalem coronam sibi quotidie fermè renouare, religiosasque vestes, Sancti Thomæ Aquinatis exemplo, retinere constantissimè.

Q V A N Q V A M autem inter domum Professam Collegiumque, ita diuisa sunt in hac vrbe Societatis munia, vt in Collegio res tantum literaria, & auditorum pietas promoueatur; quia tamen Collegium vicinius est portui, ex eo missus est Sacerdos cum socio, ad tradenda rudimenta Christianæ doctrinæ remigibus in triremibus. Ipsi adiungi iam cœperunt nouitij, nec exiguus inde fructus speratur. Alius Collegij Sacerdos cum socio autumnalibus ferijs Saonam mari petebat; vehabantur eodem lembo, præter alios, duo Religiosi, & Genutensis adolescens, cui non minus nobilitas, quam flos ætatis ferociam & animum adiungeret. Habebat hic præ manibus librum Italico, sed obscæno carmine conscriptum, quo ita delectari videbatur, vt ipsum nec quatuor aureis esset permutaturus. Rogat adolescentem

lescentem noster Sacerdos, num ipsi graue futurum sit B. Virgini donum aliquod dare? Non futurum respondet. Librum, inquit noster, istum in Beatissimæ Virginis gratiam dilacerari, & in mare deijci vellem. Tactus ille diuino spiritu, En, ait, tuæ permitto voluntati; & librum carissimum Patri exhibet discerpendum. Tum Pater, Tuum tam promptum animum opto nobis præire, & primum offerre id muneris B. Deiparæ: & haud mora, is euaginato gladio medium diffundit, & partem in mare projicit, alteram Patri porrigit, qui eam inter omnes vectores diuidit, vt à singulis in minutissimas partes discissa in mare deijciatur; quod illicò ab omnibus admiratione attonitis, sed, vtpote Deiparæ gratificantibus, lætissimè factum est. Noster autem ob egregium adolescentis facinus, se pro ipso rem diuinam semel facturum pollicetur; id ipsum promittunt alij duo Religiosi. Fructum tulere preces maiorem, quàm expectabatur. Paucis ab reditu diebus elapsis, nunciatur nostro ab altero illorum Religiosorum (erat hic Carmelita) adolescentem illum Bononiam profectum, se totum B. Virgini in Carmelitarum ordine dedicasse.

DOMVS PROBATIONIS GENVENSIS.

EXEVNTE Februario Domus Probationis, quam à decem iam annis Genuæ in vico suburbano habemus, quâ recens à fundamentis ædificari desijt, quarto demùm anno ab eo die, quo tyronibus prorsus vacua extrui cœperat. Est autem

vt laxior & amplior, ita melior & commodior iam effecta, & nostris etiam vsibus opportunior. Constitit totum opus aureis sex millibus, sexcentis septuaginta sex, quorum bis mille ducenti triginta quinque, ciuium piorum eleemosynæ fuerunt, reliquos suppeditarunt annui reditus, qui omnes, ijs detractis, qui Aronam ad alendam partem nouitiorum quotannis missi sunt, & qui tribus hic superstiribus, cum fundatore sustentandis fuerunt necessarij, ipso in opere sunt impensj. Translati vero huc sunt omnes tyrones, nec vt antea in duas probationis domos distributi, propterea quòd Arona scholasticis huius Prouinciæ Rhetoricis fuit relinquenda. Tribus igitur agminibus, & distinctis itineribus, ineunte Iunio, Arona Genuam venerunt omnes pedibus, & stipim ostiatim petentes ad triginta scilicet adolescentes, nec in eo numero vllus fuit, qui longissimæ viæ labores, difficultates ac molestias, paupertatisque incommoda, in difficili anni tempore, summa cum alacritate, & bona etiam cum valetudine non subierit. Quare qui è nostris Pauiranum (id nostræ domus nomen est) ipso nouitiatus initio tenuerunt, fuerunt omnino triginta sex, omnes nouitij, præter tres sacerdotes, & duos veteranos rei domesticæ adiutores.

V E R V M quia huic numero, qui postmodum accessione aliorum tyronum excreuit ad quadraginta, & aliquot post menses ad quinquaginta, sustentando, suppellectilique necessariæ comparandæ, non satis erant reditus huius anni; Pater Prouincialis vsus imprimis opera D. Stephani Lomellini, Patritij Genuensis optimè de Societate meriti, & multorum liberalitate, corrogauit
aureos

aureos ad mille nummum, quibus stragula, vestes, culcitra, lecti, indusia, & huius generis alia coempta sunt. Hanc porro saluberrimi aëris clementiam, senserunt omnes nouitij, quorum cum Arona semper aliqui decumberent malè affecti, nullus fuit qui non in nouo cælo melius habuerit; vt tota æstate, imo vero toto autumno, nunquam fuerit medicus vel semel accersendus: & nihilominus omnia Societatis experimenta vnusquisque sibi assignata, hîc si vsquam aliâs, diligentissimè transegit. Nam vt domestica quasi nota, & communia prætereantur, peregrinationes ab eorum pluribus Septembri mense ad remota, sed religione celebria loca, cum ingenti ardore suscepta; & quamuis non absque multis incommodis & laboribus, sine tamen vlla aegritudine confecta; à quibus, vt magnus in ipsos patientiæ & humilitatis, ita non exiguus in proximos charitatis fructus redundauit.

HISPANVM iuuenem, qui dum Alexandriam iter faceret, contumelijs & fuste malè acceptus fuerat ab equorum ductore, superuenientes tres è nostris peregrinis, ex illius agasonis manibus, ne de loco alto præceps ageretur, eripuerunt; & ira excandescentem, vindictæque minas iacientem leni adhortatione mitigarunt, eoque sensim pellexerunt, vt iam ira deposita, iniuriam inimico vtrò remiserit; quam tamen persequi haud difficile potuisset auxilio præsidij Alexandrini, in quo primarios habebat milites sibi necessitudine coniunctos. Trium aliorum in hospitio spectata modestia, & pijs colloctionibus admixta mensæ frugalitas, non solum admirationem & amorem, sed etiam Societatis desiderium excitauit in spe-

Statore quodam simplici, quem illi se in eorum numerum admitti postulantem consolati, bonis præceptis instruxerunt.

S A C E R D O T E M autem quodam in oppido & diuitem & pium, ita iisdem prudentibus responsis, ac demissione christiana demeruerunt, ut cum initio eorum aspectum fugisset, illosque in caupona tenui prandio famam consolantes, per certum hominem obseruasset, & iterum ad se adcurrentes domo arcuisset, rursusque venientes obiurgationibus, & acerbis percunctationibus accepisset, pessima videlicet à quibusdam detractoribus opinione imbutus de Societate, cuius aliqui homines ipse fortè nunquam vidisset: postea illos apud se canare, ac somnum capere etiam perhumaniter coegerit; reliquum diem, ac multam deinceps noctem cum ipsis consumens in pijs de recta meditando ratione, de diuino cultu, deque animæ salute sermonibus, cum non satis admiraretur tantam in adolescentibus nouitijs rerum diuinarum cognitionem. Postridie vero audita eorum confessione, post missam sacro pane recreatos, ad ientaculum etiam benè lautum inuitauit; sed ientare recusantes, bona ipsius ientaculi parte & pecunia onustos, comitatus sit ad duo milliaria: & tandem non nisi ea conditione dimiserit, ut quotquot è Societate illac scirent iter facturos, se ad suum hospitium missuros pollicerentur.

N O N diuersa omnino ratione terni alij ad B. Virginis, quæ Lucæ religiosè colitur, ædem peregrinati, primarium ciuem Lucensem, & Religiosum quendam pessimè de nobis sentientes, ita de praua opinione dimouerunt, ut ij odio in
amorem

amorem commutato, & tyronibus ipsis benè fecerint, meliusque precati sint; & Societati vniuersæ fauere cœperint & optimè velle, eius instituta omnia commendando, nec satis admirando; quanquam vniuersim loquendo, omnes illius Reipublicæ ciues egregiè erga nostram Religionem animatos reperere: ita in Societatis gratiam ab omnibus munificè accepti sunt, & faciliè introducti ad inuisenda, propiùsque adoranda celeberrima in illa vrbe sanctitatis monumenta, vt B. Deiparæ sacram effigiem, præcipuâsque corporum sanctorum reliquias, & quod sine Canoniorum suffragijs non licet, expressum diuinitus ipsius Christi Domini vultum sacrosanctum. Quid quod ibidem inuenerunt non neminem, qui cuiusdam è Societate nostra patris, adhuc superstitis, imaginem secum religiosè defert, illique quasi Sanctum exhibenti fudit adeo, vt ipsi quotidie se magna cum pietate commendet! Ad extremum omnium peregrinorum nostrorum studium consiliumque vnum fuit, cum sua corporum fatigatione Dei causa suscepta, animorumque pietate coniungere profectum spiritualement eorum, qui se ipsis vel in itinere comites coniunxerunt, vel in hospitio aut oppido siue æquos, siue iniquos præbuerunt.

NEQVE vero defuit ipsis diuinæ prouidentia experientia vel materia, vel facultas; Deo nimirum optimo parente, vt solet, tyrones suos erudiente quidem, & omni rerum humanarum indigentia, & magnis periculis, sed nequaquam eorum curam deferente. Narrabo vnum exemplum vt ex eo de reliquis fiat coniectura. Rhegium vsque in Galliam Cisalpinam ad B. Virginis, quæ
ibi

ibi piè colitur, sacram iconem salutandam tres proficiscebantur, itinere montoso & aspero; & alterum quidem a discessu totum diem, rectà iter intenderent ad quendam vicum, qui in montis vertice positus, vallium interiectu distabat longius, quàm à procul aspicientibus crederetur; cum sub vesperam ad imam vallē peruenerunt, vbi eos obscura nox oppressit incautos, & conspectu vici, quo quasi vię ductore hæctenus vsi fuerant, priuauit ob situm vallis, pluribus montibus circumdatę. Ergo illi in deserta valle constituti, & quò se conferrent ignari, dum circumquaque speculantur oculis, tandem in cuiusdam montis iugo mapalia intuentur, quæ ad vicum illum institutum itineris terminum pertinere autumant. Verum ad illa vna tantum ostendebatur via per angustam crepidinam, quam mediam hinc vorax torrens, inde riuus profluus conficiebant. Hic quid illi agerent? Subsisterent in ima valle? at tenebris se magis intendentibus, omnia erant horroris plena & periculi. Progredierentur? at metus erat ne de angusta ripa, fallente vestigio, in subiectum vel torrentem, vel riuum prolaberentur. Urgente tamen necessitate, Deo freti capessunt iter per crepidinem, per quam eodem adiutore, incolumes ad montis radices pertinerent. Ad iugum montis mille circiter passuum altitudine prominens, ducebat vna tantum femita ac perdifficilis, quippe quæ nullis meandris circumuoluta, sed omnino recta, ardua & aspera, nullis nec equis, nec mulis, vix hominibus diu connitentibus ascensum præberet: eam quoque diuturna contentione superant, quoad labore maximo defatigati, & sudore madentes consistunt in culmine. Quærentibus hospitium ob-

uius

ius fit senex, qui ut illos conspexit, præsensit a
 recto tramite aberrasse, erroris admonet, addit-
 que præterea nullum illic hospitium, cibaria nulla
 ad refocillandas vires, nihil neque fanum, neque
 paleas, quas pro lecto sibi substernant reperturos,
 inde omnino recedendum, easdem difficultates
 repetendas esse. Perculit ea res vehementer noui-
 tios, sed à sene iter edocti, quod arripiendum e-
 rat ubi ad vallem peruenissent, descendunt; atque
 nihilo quàm antea viarum peritiores, in easdem
 deuoluuntur angustias, nec præmonstratum iter
 inueniunt. Iam nullum perfugium restabat affl-
 ctis, nulla progrediendi spes reliqua, consulunt in
 medium quid opus sit factò, effusi in preces supre-
 mi numinis explorant voluntatem, omnino sub-
 sistendum esse constituunt, asseruabat quisque
 panis frustulum in mantica, vnicum lassarum vi-
 rium solamen: eo læti, & humi sub dio cubandum
 rati vescuuntur, cum prima noctis vigilia iam ex-
 acta, in densis tenebris repente luna exoritur, suò-
 que splendore totam caliginem expellit, & latè
 cuncta collustrat, ut tutius iam iter ingredi pos-
 sent si ostenderetur. Et ecce tibi improuisus adest
 vir cum puero, qui se illis ducem præbet ad eum
 ipsum vicum, quò ire destinauerant; sequuntur
 gaudentes præeuntem ducem, & dum vnâ per-
 gunt, ex eo pro re, ut fit, sciscitantur, quare nocte
 se in viam dederit? respondet sibi in animo fuisse,
 eam noctem nõ procul inde agere in alio oppido,
 atque propterea diuertisse in hospitium ut quies-
 ceret; sed repente iniectam sibi hanc mentem ut
 inde discederet, atque ad alium vicum proficisce-
 retur, neque tamen se adhuc benè intelligere cur
 consilium mutasset, cum nulla sibi foret necessitas
 festina-

festina-

festinationis. Intellexerunt vero nostri in sui ipsorum gratiam excitatum fuisse à Deo illum hominem, ut sibi adesset in illo incommodo & periculo: gratias igitur patri caelesti persoluentes, & hymnum sanctorum Ambrosij & Augustini continentes, illo duce post laboriosum iter ad optatum tandem vicum peruenere; ubi quali quali vti hospitio, noctem illam tres vno excepti lectulo insomnem traduxerunt. Verum illius diei ac noctis labores, postridiè diuina bonitas abundè compensauit; nam in alio oppido longè & opulentiore, & celebriore, ut cogniti sunt esse è Societate IESV, obuij quique oppidani eos de more ad templum rectâ contendentes, læti aspicere, salutare, venerari, de via decedere, & alia honoris amorisque argumenta præbere visi sunt. At vero cum ipsos singulos, propitiato numine, stipem in via corrogare velle animaduertent, illico omnes in domos prorumpunt, certatim aliquid singuli asportant; occurrit hic cum pecunia, offert ille panes, potum alij, alij cibaria diuersi generis, alij munuscula deferunt promptissimè, ut necesse non fuerit vllum rogare; imo nullus planè fuisse videatur in toto oppido, qui non pro copia eos aliqua re donatos dimiserit; quin etiam non nemo fuerit, qui cum domo abesset; indoluit sibi nihil esse in promptu, quod peregrinis largiretur, sed idem paulo post cum pecunia redijt, seipsum incusans, quòd eos sine eleemosyna abire permisisset. Tantus fuit simplici in populo ardor pietatis erga nostros peregrinos.

TRIBVS item alijs simile quiddam accidit; nam cum duodecim passuum millia perpetuus, idemque copiosus imber eos compluisset, & iam
noctur-

nocturnis tenebris cælum vndique circumfusum, non solum madidos, sed dubios, & quò se conferrent incertos diu tenuisset, nec vicinos, si qui essent, sæpè inelamantibus vllus vnquam respondisset; lucernulæ demum lux ipsos ad benè sperandum erexit, & confirmavit, atque ad pistrinum deduxit, vbi nacti ducem itineris ad quoddam hospitium perducti sunt, ibique statim lecto excepti, compluta vestimenta in clibanum pridie calefactum conijci iusserunt, vt illius calore exiccata, sequenti die sibi vsui esse possent; secus enim ibi diu subsistendum fuisset: ita nostris nouitijs dum ipsi multis in itinere solatio sunt, & exemplo; optimus Magister Christus multa suæ præbuit prouidentia argumenta.

AT non minus intra urbem quàm foris eorum constantia, charitas, & humilitas exercita est. Duo sunt Genuæ cum ædificiorum magnitudine, & ægrotum multitudine, tum etiam ciuium frequentia & pietate insignia nosocomia: in horum vtroque bini semper è nostris tyronibus diuersantur, ita vt noctes tantum domi agant, totos verò ibi dies infirmis curandis ponant, quoad singulum suum experimentorum mensem expleuerint, & eo elapso, alij in ipsorum locum sufficiantur. Quotidiana eorum opera sunt, decumbentibus pauperibus in omnibus humilitatis & charitatis officijs præsto esse. Nouitius cuidam ægrotò, qui vulnus ab inimico acceperat, nec quatuor post menses inducere vnquam animum potuerat vt illi parceret, condonationem iniuriæ, & rectam peccatorum confessionem, quam etiam atque etiam suasisit, feliciter persuasit. Alius ad pacem, publicis literis ac testibus inimico concedendam,

addu-

adductus. Sed innumeri sunt, qui in nosocomijs tyronum nostrorum, suafu & animi sordes eluerunt, & vitam boñis moribus informarunt, & christiana fidei cognitionem perceperunt.

HANC tyronum in charitatis humilitatisque operibus industriam, cum religiosa modestia coniunctam, vehementer amarunt cum alij quidam viri religiosi, qui in nosocomijs aluntur ad eum finem, tum ipsorum nosocomiorum protectores viri nobiles: vt illos iam natu grandes Sacerdotes, non pigeat imitari nouitios adoloscen-tes, & ægrotis, quorum aspectum antea horrebant, humiliter inseruire: Hi vero cum initio nostrorum operam non admodum probare videntur, iam perspecto fructu, tyronibus omne officium detulerint, alimentorumque portionem meliorem, quam vllis alijs ministris afferri iusserint, lectos & omnia commodorum genera exhibuerint, & pergant exhibere: quorum tamen nihil acceptum est, præter cubiculi vnus vsus, in quod certa diei hora se colligunt ad cibum, domo allatum sumendum, & ad preces Deo fundendas: in quo tamen ipso cubiculo instruendo, mirum est quam sedulus sit Rector nosocomij, quam multa quotidie offerat, optetque accipi, cum tamen à nostris omnia remittantur. In quodam templo duos adoloscen-tes Turcas, vnam item feminam Mahumeticam, Turcarum superstitioni addictissimam, atque antea in Christiana fide suscipienda maximè alienam, sed vel solo spectaculo supplicationum, quæ in ferijs corporis Christi Domini magno apparatu fiunt, ad sanio-rem mentem deductam, religionis Christianæ fideique præceptis imbuerunt, & ad sacrum baptismum præpara-
runt.

runt. Mitri etiam cœperunt ad triremes, vt nauticam turbam, & remiges christianos instituant. Accepti sunt perlibenter, & audiuntur vtiliter; ipso statim initio curarunt, vt Christiani totos dies festos vacarent ab operibus mechanicis, cum antea statim fermè post meridiem omnes inciperent operari.

DOMVS ARONENSIS ET MISSIO IN OSSVLANAM VALLEM.

IN Mediolanensi Collegio, & in domo Probationis Genuensi iam satis ostensum est, cur Aronæ hoc anno deserint esse tyrones nostri, qui hactenus ibi præclare instituti fuerunt, & cur eò quasi in coloniã Mediolano deducti fuerint scholastici, tam qui Rhetoricæ, quam qui Logicæ student, vt neutrum horum hic repetere sit necesse. Diebus vero festis exeunt, sicut olim nouitij, ad circumiectos pagos & vicos, ad simplicium populorum institutionem in fide christiana. Tres Congregationes superioribus annis hic erectæ fructuosè promouentur, tam quæ honestioribus oppidanis, quàm quæ piscatoribus, & quæ presbyteris constat. In templo nostro ad confessiones & sacras synaxes magni fiunt concursus, non solùm ex oppido, sed etiam ex proximis vicis, bona scilicet de Societate opinione excitatis harum regionum hominibus, ad nostram operam requirendam, sed mulierum apud nos sacramenta frequentantium est insignis. Earum vero, quæ à frequenti sacramentorum vsu sunt alienio-

res, vna ad confessionem mirabiliter est adducta. Huic dormienti aliquot noctibus ante Kal. Iunias, quæ Sanctis Gratiniano & Felino martyribus, templi nostri tutelaribus sunt solemnes, visa est videre speciem cuiusdam hominis è nostris, à quo de inhonesta & impudica vita grauius reprehenderetur: nocte autem proximè præcedente illas Kal. grauius etiam quàm alias increparetur, seuerèque iuberetur postero die omnino abstinere ab ingressu in templum, nisi velit confiteri, & resipiscere. Ingreditur nihilominus illa confidenter die sequenti in templum, sed adhuc animi dubia quid sibi faciendum putaret, adit ad vnum sacerdotem, qui confitentibus aurem præbebat, quid sibi acciderit narrat; nec tamen se paratam ad confitendum ostendit, donec Patris adhortationibus, impellente Spiritu sancto, commota statuit animum expiare; sumpto tempore ad peccata in memoriam reuocanda, magno cum dolore conscientiam exonerat, firmissimè statuens de cetero vitam honestè ac piè traducere.

ARONA non longè distat Vallis Ossulana; quæ ad Episcopi Nouariensis diocesim pertinet; huc in oppidum eius primarium, Bauenum incolæ appellant, missus est Sacerdos cum socio ad concionandum, per quadraginta dies, anniuersario ritu penitentia dicatos. Tantus fuit in illis populis amor verbi diuini, vt non è toto solùm oppido, sed ex omnibus quoque pagis ad quinque etiam milliaria circumpositis, magna hominum multitudo quotidie concurreret ad templum, ubi noster concionabatur, nec pluuia, aut aëris inclementia, nec gelu, nec asperitate viarum vnquam eorum plurimi retardarentur, quominus corpore
ieiuni

ieiuni octo aut decem passuum millia singulis diebus conficerent, vt verbo Dei mentes reficerent. Neque huic audiendi conciones ardori fractus impar respondit, quem ex illis perceperunt, Eorum, qui è nefariorum flagitiorum cœno per pœnitentiam cum multo dolore emerferunt, fuit numerus incredibilis. Confessiones generales mil-lenas à se auditas, scripserunt Parochi ad Episcopum Nouariensem; plusquam quingentas excepit ipse Concionator. Sublatæ præterea sunt multæ inimiciæ, quæ ex grauissimis iniurijs exortæ & coalitæ, insensissimis multorum annorum odijs vtrinque inuterauerant. Earum vna erat perniciosissimi exempli, inter primarium oppidanum & parochum; inter quos eò vsque processerunt odia, vt Parochus, à potente aduersario, clam palamque apud multos falsis probris notatus, dum ad concionem esset; statim à populo solus in templo relinqueretur, vulgoque domi continerentur puellæ, nec ab eo doctrinam christianam addiscere permitterentur. Aditus igitur ille à nostro, & errorem suum edoctus, Parocho supplex factus veniam petijt; eumque conciliata iam gratia domum suam ad prandium inuitauit; & illum concionantem non solum audiuit ipse, catechisticaque scholæ interfuit, sed & alios ad idem faciendum sepius exhortatus est. Ad extremum his, alijsque officijs ita affecti sunt illi homines, vt ad discedentes nostros vulgò ex agris accurrerent omnes, cancellatisque in Crucis formam brachijs, in genua prouoluti obtestarentur ipsos vt redirent, vel alios è nostra Societate mittendos ad se curarent.

 C O L L E G I V M T A V -
 R I N E N S E .

TAVRINENSE Collegium hoc anno auxit Societatem sex alumnis, scholasticis nimirum quatuor, & duobus adiutoribus, vno autem minuit. Fuit hic Ioannes Baptista Botinus Genuensis, homo vnius & sexaginta annorum, quorum duos & quadraginta vixit in Societate, & ex his triginta quinque Coadiutor temporalis formatus, septemdecim quidem in culinæ ministerio, reliquos verò fermè in Missionibus, quòd in erudiendis in doctrina christiana pueris precipuam à Deo gratiam esset consecutus. Is multis in oppidis Pedemontij, in quibus vix extabat memoria rerum pertinentium ad salutem animarum, ita puerulos ac puellas christianæ fidei rudimentis imbuebat, vt post annum vix vllus esset, qui ea ignoraret. Præmiolis, iconculis, rosarijs teneras mentes alliciebat, instituebat disputationes, dialogos miscebat ad rem spectantes; tū mira verborum suavitate explicantem quæ à pueris dicta fuerāt, omnes audiebant; ita vt interdum & docti viri, & ipsi Ecclesiarum Episcopi, ea ratione tradendæ doctrinæ delectati, sæpius in templum ad eum audiendum diuerterent. Demontij, Salutijs, Draconerij, Lucernæ versatus inter hæreticos, eorum filios instruit, erudit etiam parentes: cumque ingenio ac iudicio polleret, quædam argumenta à nostris Sacerdotibus didicerat ad eos reuincendos; quæ cum vim haberent ipsa per se, ita exemplis illustrabat ac similitudinibus, itaque vsurpabat incredibili

bili quadam facilitate, ut ipsismet hæreticis non minus veritatem persuaserit, quam Sacerdos socius, plures autem exemplo vitæ, consuetudine, & sermone traduxerit ad castra Catholicorum. Nullus erat in hac regione vicus, nullum oppidum, in quo non ille omnibus notus esset ac charus, vulgòque ipsius preces expeterentur. Tempore furentis pestilentia primus in Collegio correptus est; ubi conualuit ceteris inseruiuit ægrotis, mortuosque solus humo mandauit, insigni charitatis exemplo. Tandem hoc anno in grauem morbum incidit; totòsque sex menses decubuit intimis visceribus corruptis, & ne leuem quidem in medijs intestinorum doloribus querelam vnquam emisit, sed eadem constantia cum semper vim mali pertulisset, sub diem Paschatis petita à Patribus fratribusque venia, ad caelestem patriam euolauit. Dum ipsi iusta persoluerentur, interfuerunt multi è populo, qui in mortuum irruerunt ut manus exoscularentur.

S V M V S in magna apud omnes existimatione. Serenissimus Dux, eiusque filij, Nuncius Apostolicus, & Archiepiscopus, Illustrissimi Præsides omnes, omnesque Magistratus, Religiosi etiam nostra opera vtuntur, grauissimæque nostris conscientia negotia committunt. Cœpimus audire confessiones nobilium feminarum, quæ in Palatio degunt, & ad nostram ædem honoris ac religionis gratia sepe comitant. In B. parentem nostrum Ignatium augetur populi pietas quotidie magis. Quo die illius obitus anniuersaria memoria piè colitur, Illustrissimus Archiepiscopus hoc primum anno in nostro templo sacrum fecit frequenti populo, multisque communicantibus, to-

tam celebritatem augmentibus musicorum voci-
bus, instrumentisque suauissimis: à prandio autem
vespertinas horas subsecuta sacra lectio, diem il-
lum clausit. A scholasticis vero atrium scholarum,
Sodalitiumque B. Deiparæ vario carmine, & em-
blemate adornatum fuit, oratio & poëma in B.
Ignatij laudem recitata. Vir nobilis præ oculorum
ægritudine iam nihil penè videbat, & in cassum
multa vsurparat remedia. Hic cum se roto pecto-
re B. Ignatio commendasset, voto nuncupato, par-
ticula vestis ipsius, quam à Confessario acceperat,
oculis cum signo Crucis admota, incolumitatem
statim recuperavit; eodemque die ad gratias Deo
agendas, votumque soluendum venit in tem-
plum, vbi peccatorum sarcinam deposuit, sacro
interfuit, sacrumque Christi corpus suscepit. Vir-
go item nobilissima cum de oculo actum esse pu-
taret, admonita vt ad B. Ignatij opem supplex ad-
iret, consilio cum paruisset, post alterum diem
conualuit, & argenteis oculis ad eius imaginem
appensis, se illi beneficium acceptum referre gra-
to animo testata est.

AD D I T A ad sacram supellectilem argentea
theca opere celato ac nouo admirabilis, qua sa-
cratissimum Christi Domini corpus solemnius ex-
ponatur; centum ac triginta nummis aureis con-
stitit, quos nobis testamento legauerat matrona
nobilis Societati addictissima. Scholæ & audito-
rū numero, & discipulorum nobilitate illustriores
nunquam; ex his octo supra quadraginta titulis
Marchionum, Comitum, Abbatum insignes. Con-
scientiæ vero casus non Parochi tantum audiunt,
& Sacerdotes externi, sed & Religiosi viri per-
multi, Franciscani, Augustiniani, Carmelitæ. Bea-
tissima

tissimæ Virginis Congregationes sacramentorum frequentia, virtutum operibus, bonisque moribus, egregium specimen pergunt exhibere pietatis. Hoc anno tertia est erecta eorum adolescentium, qui in Academia publica Iurisprudentiæ ac Medicinæ dant operam, quod hi potissimum spiritali auxilio indigere viderentur. Quindecim eius primum quasi lapidem posuere, quos subsequuti sunt sexdecim; socij socios piscabantur; inter quos fuit, qui Sodalem adeo peruicacem, vt se potius ad hæreticorum arcem transiturum affirmaret, quam ad Congregationem vel confessionem adduci pateretur; tanta precum adhortationumque importunitate permouit, vt in multam noctem protracto sermone, tandem peruicerit voluntatem, quem alioquin dormire non permittebat. Quare summo mane excitat dormientem, promissi admonet, secum ducit ad Præfectum Congregationis, Ambo peccatis animum liberant, Sodalitium ingrediuntur, nec ab eo discedunt, prius quàm ille adscriberetur. Non vllus postea illo feruentior. Paucis post diebus idem ad singulare certamen prouocatus ab altero, Sine inquit, vt Congregationem prius adeam, peractis tibi precibus respondebo. Vix collegium ingressus obuium habuit nostrum Sacerdotem qui id reficiuerat, & eius opera aduocato altero, pax inter ipsos est conciliata. Primitias Deo obtulit hoc nouale binos magnæ spei adolescentes in Societate, plures in familia Capuccinorum.

SODALITAS S. Pauli, quæ panè collapsa in dies ruinam minabatur, opera nostri Sacerdotis reparata. In locum demortuorum sodalium, quos pestis morbique absumpserat, suffecti complures.

Ergo illa iam restituta emit domos complures in eorum commodum, qui mutuandi causa ad montem pietatis accedunt. Socij vero ad antiquam pietatem excitati, octavo quoque die stipem corrogant ad eos sustentandos, quos pudet mendicantis. Cautum autem est, ut singulis hebdomadis bini domos eorum inuisant, quicumque in vrbe inopia premuntur, eosque subleuent eleemosynis opportunis, adolescentulasque quarum in periculo pudicitia est, in domum ad hunc finem comparatam tuto recipiant. Hinc vberes fructus. Fuit olim in vrbe matronarum nobilium instituta societas, sub S. Elizabethæ patrocinio, quarum erat singulis mensibus in xenodochium conuenire, & in eo conuentu agere de pauperibus xenodochij alendis, de conquirenda in ciuitate pecunia, de stratis, lintheaminibus, pannis ipsarum manu consuendis, & de alijs ægrotantium necessitarijs subleuandis: tum breuis ad illum conuentum adhortatio à religioso viro haberi consueuerat. Hæc seruiens pestilentia dissoluerat vix relicta nominis memoria, maximo cum pauperum detrimento. Id cum cognouisset vnus è nostris Patribus, re prius cum Archiepiscopo communicata, eandem societatem collectis reliquijs restituit, proposuitque seruandas antea præscriptas leges. His accessere plurimè è prima nobilitate, quæ virtutis opinione, auctoritate, opibus, ac diuitijs non tam præesse ceteris, quam pio operi prodesse possunt. Ergo magna cum approbatione ciuium, inopumque utilitate iam proficiunt in dies, singulis hebdomadis deliciores cibos deferunt, iacentibus inferunt, & relinquunt exempla pietatis, christianæque humilitatis illustria.

OPPIDVM hinc distat quinque passuum mil-
 lia, nostro antea nomini infensum, quod nos ge-
 nus hominum auarum, alienique cupidum crede-
 ret: excogitavit Sacerdos qua posset ratione con-
 ciliari. Cum sacri quadragenarij ieiunij tempore,
 oppidani illi carerent concionatore ad conciones
 festis diebus habendas, eò ipsemet hac lege se mit-
 ti postulauit, vt neque apud ipsos cibum sumeret.
 Ea re & concionibus ita cepit animos omnium, vt
 postea non in amicorum tantum, sed & paren-
 tum loco nos habuerint, donaque obtulerint non
 vulgaria; quibus reiectis, auaritia vetus illa opi-
 nio, in admirationem est benevolentiamque con-
 uersa. In publicis custodijs non inutiliter colloca-
 ta est opera victorum animis, quã christianam
 doctrinam edoctis, quã cohortatione frequenti
 confirmatis, quã vinculis peccatorum per sacra-
 mentum pœnitentiæ liberatis. Eorum vnus cum
 de ratione ritè confitendi nostrum differentem
 audisset, intellexissetque quid eum facere oportet,
 qui alteri in iudicio falsum crimen imposuisset,
 recordatus se, cum torqueretur in primo ex-
 amine, reos homicidij fecisse quatuor eius crimi-
 nis innoxios, qui propterea capti in vinculis ha-
 bebantur; salubri dolore concussus, sibi que ti-
 mens, statuit repetitus in secundo examine iam
 dicta reuocare: cumque morti adiudicatus esset,
 eiusdem Patris opera Senatore cum Scriba aduo-
 cato, iterum illorum innocentiam testatus est, imo
 & quæ contra nonnullos à se delata fuerant, falsa
 esse declarauit: quo factum est vt quatuor illi pau-
 lo post è vinculis exempti fuerint, & ipse hoc o-
 uere leuata conscientia, pro patris sceleribus
 a quo ac libenti animo mortem sustulerit, nostris
 I 4 adhor-

adhortantibus, qui semper ad homines huius generis iuandos accersuntur.

D v o Galli hæresis labe infecti, dedocti in vinculis à nostro errores, postquam liberati sunt, ab eodem ad Archiepiscopum, & ad Inquisitorem adducti, hæresim abiurarunt; quod beneficium præstitum item est alteri eiusdem nationis homini, qui hæc iter faciens, à nostro Sacerdote instructus veritatem agnouit. In iisdem custodijs anus septuaginta quinque annorum, Calvinianæ hæresi pertinacissimè adherens, à doctis viris oppugnabatur, nec tamen expugnabatur; quod illa se testimonijs è sacris literis, quæ vulgari idiomate memoriæ mandarant, quibusque abuti consueverunt hæretici ad suos errores confirmandos, contra veritatem tueretur: & argumenta pro veritate adducta callide, & audacter diluere sibi videretur, obstupescens omnibus, tantam esse in muliercula sese defendendi audaciam, atque versutiam. Vocati etiam nostri non postremum in congressibus locum habuerunt, & Deo adiuuante conuicta tandem manus dedit. Quotidiana prætermitto. Illud non quotidianum. Mulier se subscripto chirographo dæmoni deuouerat, simulabat interea sanctitatem. Cum aliquando sacrosanctam Eucharistiam ore accepisset audacissima, illico clam extraxit ex ore atque seposuit, quia promissi conscientia non audebat illam deglutire. Hoc illa scelus à sacro communicauit sociæ, quæ ipsam ad resipiscèntiam cohortata, monuit Sacerdotem nostrum vt quàm primùm eo se conferret; aduolat, rogat vt animi sordes, tantumque flagitium lacrymis & pœnitentia luat: deinde augustissimum. Christi corpus sibi redditum, lintelo, quod corporale

porale dicimus, reuerenter inuoluit, defert in templum, reponit in pixidem: paulo post illa ad sanam mentem redijt, sordes rota vita contractas magno animi sensu per confessionem generalem abluit, promissa dæmoni reuocauit, chirographo combusto, & iam sibi ac Domino restituta, vitam viuuit honestissimam.

COLLEGIUM MON- TEREGALENSE.

MONTEREGALI diem clausit extremum Cæsar Ferrerius, qui ibidem primum diem viderat, cum viginti ante annos natus est. Erat hic nouitius quatuordecim mensium, quorum septem egitin domo probationis, septē alios traduxit in hoc Collegio. Missus huc ad salubre patriæ cælum, vt eius beneficio pristinam recuperaret valetudinem. Puritas erat in eo singularis, obedientia vero tanta, vt nec se loco mouere auderet sine facultate Superioris. Tantus autem ardor Deo seruiendi in Societate, vt nihil magis timeret, quam ne ab ea dimitteretur. Quapropter tametsi familia natus esset nobilissima, institit tamen sæpius Patrem Rectorem obsecrare, vt quando non haberet satis virium ad studia prosequenda, præstaret ille sibi hanc operam apud Patrem Prouincialem, vt admitteretur in coadiutorem temporalem: non defuturam sibi ratus sanitatem ad domus, templi, & scholarum sordes verrendas, & ad alia eius generis opera exequenda. Cum à Superiore de graui vitæ periculo admoneretur, excepit illum nuncium non solum æquo, sed læto etiam animo,

animo,

nimo, gratias Deo agens quòd eius munere in Societate moreretur. Facta còfessione generali; dum cum P. Rectore de diuinis rebus suauissimè differeret, petijt ab eo sibi explicari in quo còsisteret Virginitas, quod cum à Patre factum esset, ipse quoque morbi grauitate affigeretur ad lectum, erexit se tamen aliquantulum, & magno cum gaudio sublatis manibus, Deo immortales retulit gratias, quod se tanto dono dignatus esset. Optauerat sepe emittere priuatim vota Societatis, & à P. Rectore, permissu P. Prouincialis, in vitæ exitu voti compos factus est. Petijt etiam sibi dari facultatem petendi veniam ab omnibus, & decumbendi in nuda humo, vt in ea moreretur in eius gratiam, qui pro se in duro ligno Crucis fuerat extinctus: verum ob ægritudinis diuturnitatem, neque ipsam lecti duritiem ferre poterat. Cum igitur ad vltimum illum actum ita benè esset comparatus, quanquam à Medicis adhuc longiùs à fine abesse existimaretur, eo ipso die, qui illi fuit supremus, cum ab infirmario summo mane inuiseretur, ad eius ingressum in cubiculum, ille ridenti vultu ac voce alta & suauis, manibusque in cælum eleuatis cœpit canendo iterare, In paradisum, in paradisum, eamus in paradisum, & in ea verba vltimum obmutuit, & tranquillissimè duas post horas eius spiritus euolauit eò, quòd se iturum prædixerat.

L o c v m ab eo relictum suppleuere tres adulescentes, qui hinc è schola Rhetoricę Genuam ad nouitiarum profecti sunt, & breui supplebunt alij tres, qui iam admissi, nunc tricenas domesticas expediunt, aliorum votis in posterum annum dilatis. Neque hi solùm fuerunt fructus scholarum & Congregationum, quæ hoc anno & numero & quali-

qualitate discipulorum floruerunt, sed illi sunt etiam earum fructus. Nobilis adolescens cum eum ardorem, quem in Congregatione conceperat, animo comprimere non posset, exijt in plateas publicas Crucifixum manu gerens, & obuios quosque ad mundi contemptum, & ad amorem Dei adhortans. Alter etiam honesto loco natus, qui uiuebat è fructu eius pecuniæ, quam alteri mutuo dederat, cum audisset è nostro, in illo fructu exigendo manifestum ab ipso fœnus exerceri, maluit ea pecunia censum emere, ac tantisper dum census maturefcit, per aliquot menses exulare, ut mendicatio, aut seruitutem seruiendo vitam sustentaret, quàm ex iniusto lucro uiuere in patria. Tantum huic profuit Congregationem, ac nostrorum consuetudinem frequentare. Neque Congregationibus tantùm promouendis intersunt nostri præceptores; diebus festis catechesi etiam suum tempus tribuunt, cui & strenuam quoque nauant operam alij Patres, ita ut maiorem se fructum ex eo percipere, quàm è concionibus ciues profiteantur. Cœpit hoc anno vnus Pater in sacello Episcopij in quaque hebdomada explicare ius, quod ad consuetudinem pertinet, rogatu ipsius Reuerendissimi Episcopi, qui simul cum Canonicis templi maioris, reliquoque ciuitatis & locorum vicinorum Clero, alijsque Religiosis interest illi explanationi: qua finita, liberum est unicuique proponere dubitationes in eo genere casuum, qui explicati fuerunt, quas Pater dissoluit: idque fit coram toto auditorio magno cum fructu. Templi suppellectilem pietate ac liberalitate piorum auxerunt tria elegantia, & pretiosa conopœa ad tegendum sacrum tabernaculum, palliumque magni pretij.

Donati

Donati etiam fuimus à matrona Illustrissimi generis duabus tabulis, in quarum altera B. Patris Ignatij, in altera B. Patris Xauerij imagines, egregie depictæ erant iussu eiusdem matronæ; quæ in vtrumque Beatum, & in nostrum Ordinem est optimè animata. Commodum allatæ sunt vt templi parieti affigerentur eo die, qui eidem Beato fundatori nostro fuit natalis in cælo, isque vbi-
cunque est Societas, anniuersaria pia memoria colitur, non tamen antehac vnquam hic fuerat celebratus. Ergo accepta ex duabus tabulis occasione, cum solemniori aliquo apparatu, concentu-
que musico dies ille nobis actus est, confluente populo in templum, ante meridiem quidem ad sacra tum audienda, tum participanda, à meridie vero ad vespertas primùm, tum ad sermonem de laudibus B. Patris, auribus & animis excipiendum; cui dum honestus adolescens diligenter attenderet, ad Societatem vocatus est, & alij complures, qui ne Ignatij quidem nomen auribus vnquam vsurpauerant, ab eo die ambos Beatos sibi in patronos adoptarunt, itemque vtrique tabule varia cœperunt vota suspendi.

In hac ciuitate, opera factiosorum hominum, quibus est refertissima, frequentissimæ oriuntur lites ac dissensiones, quarum plurimæ per nostros conciliatæ sunt, impeditis his malis ac damnis, quæ ex ipsis erant emanatura. Exiuerat aliquando in campum extra urbem altera ciuitatis pars, tota gladijs, hastis, sclopis, armisque omnis generis instructa, expectatque in acie alteram partem prouocatam ac postmodum exituram, eratque die illo res funesto prælio dirimenda: sed auctoritate imprimis vnius è nostris Patribus intercedente,
arma

arma deposita sunt, & discordia refrixit. Impedimentum præterea per nostros fuit homicidium iam determinatum. Fuerat cuidam reo in publicis custodijs denunciata sententia, qua postridie illius diei suspendi, deinde in partes diuidi iuebatur. Exhorruit adeo ad tam tristem nuntium ille miser, ut è multis, qui ei conciliationem cum Deo, & cum inimicis suadebant, nullius vnquam rationem admittere in animum voluerit; sed obfirmata sententiâ & odium in inimicos retineret, & sanctissima I E S V ac Mariæ nomina compellare omnino renueret. Accersitus vnus etiam è nostris, omnem admouit machinam ad pectoris duritiem molliendam; sed cum illum semper obstinatorem fieri, paucas iam horas ad supplicium superesse intelligeret, rogauit omnes quotquot aderant, facerent tantisper ex eo loco: egressis illis, solus solum adortus, nullas omisit rationes quæ possent illum permouere. Sed vbi vidit noster rationibus vim deesse, re Domino commendata, detecto capite, Crucifixum manu gestans ad illius genua procidit, & tanto cum affectu per Christi de cruce pendentis amorem obtestatus est illum, ut se tandem respiceret, animeque suæ ad sempiternum incendium ruentis miseretur, ut ille iam commotus totum se Patris voluntati tradiderit: quare totius vitæ sceleribus generali confessione expiatis, remisit ex animo iniuriam ijs, quorum culpa vitam sibi iniustissimè, tanta cum ignominia eripi existimabat. Nihil autem in extremo illo actu erat illi suauius aut acceptius, quàm sæpe afferre oscula Crucifixo, & sacrosancta nomina I E S V & Mariæ inuocare: quocirca rectè ille instructus, lethalem mortis ictum excepit magna cum totius

Ciuita-

Ciuitatis consolatione, & approbatione operæ, à
nostro Sacerdote misero præstitæ.

COLLEGIUM VER-
CELLENSE.

PA T E R Hieronymus Lauizarius anno supe-
riore datus fuit huic Collegio Rector magna
cum nostrorum omnium, ciuitatisque vniuersæ
gaudio bonoque: verum sub huius anni finem
subito fato extinctus, eidem incredibili cum om-
nium luctu maloque est ereptus. Suauitas enim
morum ipsius, charitas & beneuolentia, qua com-
pletebatur vniuersos, opinio etiam Sanctitatis &
doctrinæ, ita illi deuinxerat omnes; vt nemo esset
qui in eo homine parentem, aut fratrem, aut ami-
cum, doctorémque non agnosceret, illique se ac
omnia sua facile crederet: itaque vbi in morbum
incidit, is fuit vehementissimus languor stomachi,
subitò Collegium Ciuitatémque totam mœror
communis oppressit, & ex mœrore cura incessit
curandæ ipsius valetudinis. Non enim nostri so-
lùm, sed ciues omnes de eo erant solliciti, ita pas-
sim rogabant familiares, vt se haberet Pater? qua
illi re opus esset? neque verbis tantùm, sed re ipsa
operam præstabant. Nam vt de ceteris omittam
dicere, Ciuis vnus in hac vrbe primarius non con-
tentus ijs Medicis quibus Ciuitas vititur, excellen-
tem alium suis sumptibus aliunde conduxit, con-
ductùmque tamdiu domi suæ aluit, quamdiu Pa-
ter decumberet, & cibos ipse, aromata, pharmaca
ceteraque necessaria abundè suppeditauit è suo
penu, horasque omnes iacentis lecto cum alijs
nostris

nostris affedit. Vix dici potest quanto cum mœrore P. Prouinciali, qui de illius periculo serò monitus eò aduolauit, urbem ingredienti occurrerent Ciues; nam licet de ipsius aduentu sibi gratularentur, charitatemque eius in ea re vehementer admirarentur, commendarentque, de Rectoris tamen discessu illi condolebant omnes etiam alieni, amici vero callacrymabant: solus Rector, qui ipsi causa itineris fuit, nullum affectum seu amoris seu doloris exhibebat; quippe qui iam loquendi facultate, sensuumque vsu destitutus, beneficium agnoscere non poterat; & postridie quam P. Prouincialis aduenit, mortuus est, elatusque eum eo sensu omnium, quem par est fuisse in eius obitu, cuius ferre nostri non poterant ægritudinem.

VIXIT in Societate annos ad quatuor supra viginti, & eorum quinque professus quatuor votorum: vir si vllus alius, regularum disciplinæque feruantissimus, cum in seipso, quando siue Aronæ siue Genuæ, siue Mediolani in patria egit sub aliorum regimine, tum in suis subditis, quibus præfuit, cum hic tum Comi, vbi triennio rexit illud Collegium, tum Alexandriæ, vbi plures annos illam Residentiam prudentissimè moderatus est, vbique omnibus charus, sed potissimum ægtotis & aliunde venientibus, quorum ille curam præcipuam suscipiebat; contemptor sui, christianæque modestia admirabilis, cuius illud est argumentum, quod omnes etiam nouitios, & adolescentulos honore præueniebat, demittebatque se hilaris, vbi posset, ad abiecta quæque officia exercenda. Patrem Rectorem paucis mensibus antecessit Pater Ioannes Constantius Ganna Carmaniolensis Coadiu-

Coadiutor Spiritualis, qui è Prouincia Romana in hac Mediolanensem olim transmissus, in Missionibus primùm vt laboriosè, ita etiam fructuosè versatus est. Deinde Ministrum Genuæ, atque in hoc Collegio laudabiliter egit; postremò confessionibus audiendis diligenter operam nauauit: vt miræ obedientiæ ac pietatis, vt etiam cum in extremis annis, præ melancholici humoris excessu amitteret interdum vsum rationis, illarum duarum virtutum vsu non amitteret. Adeo amanter B. Ignatium colebat, vt ad eius publicum inter Sanctos relationis honorem à Deo impetrandum, voto se peregrinationis ad Sancti Iacobi Compostellensis obstrinxerit.

Vt autem his duobus Patribus Collegium imminutum fuerit, creuit tamen accessione quater mille aureorum, quos post vxoris interitum legauerat D. Augustinus Vulpus, nostri olim ordinis amantissimus. Superstites porro socij, non ob illam iacturam destiterunt curandæ suæ, proximorumque saluti & perfectioni nauiter inuigilare. Grauis duos inter ciues exorta fuerat dissensio, eoque adoleuerat, vt facultatum iacturam & vitæ spectaret; intercessionem suam consanguinei, amicique; primarijque ciuitatis interposuerunt auctoritatem: sed admonitionibus & obsecrationibus callum aures infensæ obduxerant: nostri tamen Sacerdotis dicto audientes, in pristinam amicitiam rediere. Earum mulierum que nostrum templum frequentant, vna virginitatis votum nuncuparat. Ea cum è diurna agri opera in propinquum nemus ad quietem modicam secessisset, à dæmone venusti adolescentis speciem induto, ad soluenda voti vincula fuit sollicitata;

licitata ; sed cum illa flexis genibus affirmaret, suum prius corpus fore in cineres soluendum, quam voti religio violaretur ; fallax evanuit adolescens. Doctrina christiana numero & nobilitate floret, & à pluribus celebratur, quo illustrius omnibus præluet exemplo Gubernatoris vxor. Eius factus fuit mulier spectro liberata. Hæc filijs oppressa, qua ratione ipsis victum subministraret ignorabat ; per somnium egenti largissimas pollicitus est opes callidus animarum mercator, ea tamen conditione, vt vnum è filijs necaret. Eo consilio perterrita mater, illicò sopore quidem expedita fuit, ac non tetro dæmonis aspectu, qui ipsi ob oculos Mauri specie versabatur. Cum autem in templo nostro doctrinam christianam doceretur, inter cetera piæ arripuit institutum, vt in cultum duodecim Deiparæ privilegiorum, duodenas preces Dominicas, totidemque Angelicas salutationes recitaret. Haud fefellit suscepta Religio. Mox ad solis splendorem fœda illa species in aërem est resoluta.

○ BACCHANALIORVM tempore publicis in locis declamatum est. Hac rei necessitate collectus populus, qui per compita vagabatur, emolumentum non mediocriter percepit ; quippe qui ab aperta concione in propinquum templum adductus, ibi priuatis ad christianam perfectionem præceptis est imbutus. Non desideratū fuit in hac Vrbe B. P. Ignatij auxilium ; etenim matrona primaria, quæ graui morbo ad plures annos laborauerat, postquam intellexit inania esse Medicorum medicamenta, ad diuina conuertit animum, quapropter simul ac argenteam B. Patri icunculam vouit, valetudini est restituta.

K

COLLE-

COLLEGIVM CO- MENSE.

ERAT inter primarios Ciuitatis viros lis gra-
uissima, quæ, plurimis potentibus vtrique
parti fauentibus, Urbis statum in summam pertur-
bationem adductura videbatur: illam è nostris
Patribus vnus, suo summo labore, precibus socio-
rum adhibitis eò deduxit, vt æquis pactionibus,
maximo ciuitatis applausu sit composita. Triduo
ante Cineralia augustum sacrum in templo egre-
giè ornato exhibitum fuit, habitique sermones ad
populum adeo frequentem, vt, licet patentibus
portis, plures auditores exclusi aditu, foris specta-
re atque audire cogerentur. Nobilium Congrega-
tioni hoc additum; vt quadragesimali tempore
sexta quaque feria, volentes libentesque congre-
gati sub vesperam, & orationi aliquantulum va-
carent, & sermones de felici, infelicique huius vi-
tæ exitu auidè exciperent. Horum sexaginta & eò
amplius iucundum ciuitati spectaculum præbue-
runt, cum vnum de numero sociorum piè con-
stanterque defunctum, è domo ad templum ipsi,
tota via alternatim feretro succollantes, extule-
runt. Quàm libenter nostris complures confitean-
tur, hinc certum indicium: quòd cum iubilæi
tempore cuius liceret sibi, quem vellet Confessa-
rium deligere, monalium pleraque monasteria, &
sæculares hinc longissimè dissiti, nostris Sacerdo-
tibus conscientie maculas, etiam suo incommodo
aperire voluerunt.

CIVES omnes passim nostris beneuoli sunt,
sed

sed ex eo augendæ beneuolentiæ cœpere occasionem. Cum Nouocomum venisset Excellentissimus Fontium Comes, qui pro imperio hanc Iusubrum Prouinciam administrat, ei obuiam processit honoris causa Excellentissimus Hercules Sfondratus, Dux Montis Marciani; qui suis aulicis aliò dimissis, non aliud sibi hospitium, aliamue mensam elegit, quàm nostram. Nam nobiscum & cœnam comunem sumpsit, & postridiè mane, nullo alio quàm nostro quotidiano ferculo pransus est; & in vno è nostris cubiculis, nullo peristromate instructo, lectum sibi sterni iussit, in eoque nullo comite dormiuit: & hinc digressus, cum domum suam rediisset per Larium lacum, suæ erga nos beneuolentiæ argumentum, optimi vini dolium liberalissimè transmisit. Quidam vir nobilis nostrique amans, decumbebat ex morbo periculoso febrique mortifera, ita vt iam desperatus à medicis, nil nisi mortem, funusque meditareretur. Inuifitur a P. Rectore, moneturque vt òpem diuinam precibus B. P. Ignatij imploret. Accipit consilium, argenteum credo caput votum nuncupat, Patre similiter tria pro ipso sacra vouente: & ex eo tempore paulatim melius habere, vires recipere, sanitatem recuperare cœpit, & paulo post sospes in templum venit vota persoluiturus, quodque promiserat B. P. Ignatio, reddidit non ingratus.

COMO sepruaginta millia passuum abest Plurium, ditionis Rhetiorum oppidum nobile, Catholico populo paucissimis admixto hæreticis refertum. Huc in patriam cum venisset è Prouincia Veneta rei suæ causa P. faustus Vertemalius, offendit suos oppidanos à Pastoribus Catholicis destitutos, in sacrorum participatione vti opera

duorum Sacerdotum, quorum alter ignorantia, morum improbitate alter, illorum salutem maiori erat impedimento, quam adiumento. Rogatus itaque à consanguineis, quorum in oppido est magna potentia, sed multò maximè diuinæ gloriæ studio excitatus, permissu R. P. N. Generalis, cœpit ipse, quasi in missione versaretur, eam vineam excolere, & Parochorum officio fungi. Bis singulis diebus festis, facultatè à Superioribus concessa, sacrum facit, alterum summo mane ad infimam plebè, quam intermedio sacro, ipsi altari assidens, sermone accommodato adhortatur, & rebus ad salutem necessarijs instruit; alterum paulo ante meridiem ad reliquum populum, ad quem à sacro habet concionem de loco superiore. Post vespèras autem sacram lectionem habet tanto cum sensu, fructuque totius auditorij frequentissimè, ut in refertissimo templo magnæ sentiantur commotiones animorum, multi gemitus audiantur, lacrymæ etiam videantur. Reliquum tempus tribuit excipiendis confessionibus, sacramentisque ceteris ministrandis, componendis libris, catechesi rudibus instruendis, suadendis æris alieni restitutionibus, alijsque Societatis nostræ, & Parochorum muneribus; quorum utilitatem etiam ipsi hæretici admirantur, Rhetijque omnes ita probant, ut ipsum hominem vehementissimè diligant, eique se plurimum debere omnes fateantur: erga Societatem autem nostram adeo benè afficiantur, ut quod antea impossibile videbatur, Collegium nostrasque ibi scholas facile admissuri esse videantur, si per hæreticos liceret.

COLLEGIUM CRE-
MONENSE.

BIs hoc anno cum iubilæo coniunximus vo-
torum nostrorum renouationem. Prius iubi-
læum impetratum fuerat à Clemente VIII. toti
Societati nostræ ; posterius concessum fuit toti
Ecclesiæ à Sanctissimo Papa nostro Paulo V. Ad
priorem renouationem compararunt se nostri ex-
ercitijs spiritualibus, & domesticis adhortationi-
bus solito frequentioribus. Toto ferè anno conci-
ones à nostris in summo templo habitæ sunt, cum
magna ciuiû frequentia & approbatione, & existi-
mationis nostræ Societatis augmento. Huius Ciui-
tatis Episcopus amantissimus est nostri Ordinis,
pergitque quotidie de nostro hoc Collegio bene-
mereri. Præter ceteram liberalitatè superiorû an-
norum, qua ad templum nobis extuendum domû
amplam, quinque millibus aureorum coëmerat,
& insuper alia quatuor ad eiusdem ædificationè,
suis sumptibus ad censum sumenda iusserat ; ad
promouendam eandem ædificationem, hoc anno
P. Rectori ter centum aureos numerauit. Aliquot
Monialium monasteriorum extraordinariæ audi-
tæ sunt confessiones, magno cum ipsarum bono :
duo etiam illarum monasteria B. P. Ignatij exculta
sunt spiritualibus exercitijs, & quidem tanto cum
fructu, vt Episcopus ipse, Vicarius, Confessarius
ordinarius, ac parentes ipsarum monialium Deo
& nobis gratulentur. Erat in horum altero multa
laxitas religiosæ disciplinæ, & paupertatis; erat in-
super factionibus distractum : ad hæc amolienda

mala, plures à Prælatiſ ordinationes editæ, plures habitæ adhortationes: at quod fieri non potuit adhortationibus, & ordinationibus Prælatorum, nullo negotio ſpiritualia exercitia effecerunt, & quidem tam ſuauiſ, vt ipſæmet mirarentur. Ab huiuſmodi meditationibus & exercitijs alieniores, & auerſiores nonnulli in initio, eedem poſtea ab alijs, quæ expertæ fuerant, ſuaſionibus inductæ, aſſeruerunt de ſua ſalute actum eſſe, ni huiuſmodi exercitijs operam dediffent. pacificationi diſſidentium opera data. Inter hos vnus extitit, cui cum à noſtro Sacerdote ſuaderetur, vt veniam inimico petenti daret, iſque abnueret; Vide, inquit noſter Sacerdos, ne te Deus plectat; Plectat, inquit ille. Paucis poſt diebus illi filius interimitur, redit iterum Pater, iterumque ad pacificationem hominem hortatur: obſurdeſcit. Iterum de te ſumet penas Deus? Sumat. Erat iſ fideiuſſor alterius pro magna pecuniæ ſumma, cogitur eam ſoluerè. Reddit tertio Sacerdos noſter, vtque reconcilietur rogat; hic manus dat, & monenti Patri obſequitur, viuitque nunc concorditer cum illo, quocum ſimultates gerebat.

INSTITUTA hoc anno opera vnus noſtri Sacerdotiſ Virginum B. Mariæ ſodalitas, & feſto die S. Catharinæ ab Epifcopo, in noſtro ſacello, ſolemni ritu ac cæremonia inchoata. Quæ primæ omnium huic ſodalitati nomina dedere, fuerunt duodecim, omnes honeſto loco natæ. Admiſſæ in eandem ſodalitatem matronæ nobiles viduæ vnde uiginti, quarum opera & magiſterio illæ regendæ ſunt, & cuſtodiende in diuerſis vrbis partibus; non enim ſimul omnes in eodẽ domicilio viuunt, ſed vnaquæque domi ſuæ virginitatem colit, &

picta

pietatem; sacramenta frequenter vsurpant; doctrinam Christianam diebus festis puellas docent in templis, Gratissimum toti Ciuitati & Diæcesi institutum; hac enim ratione multis nobilibus puellis, castitatem seruare cupientibus, quibus ad monialium cænobia ingrediendi facultas deest, aut voluntas, consultum est. Excursum à nostris in pagos, & ad oppida circumiacentia sub festum Pentecostes. Cum enim vellet Episcopus quibusdam terris ac populis benedicere, eosque ab omni Ecclesiastica censura summi Pontificis auctoritate absolueret, (metuebant siquidem, ne ob aliquam neglectam censuram, & sapius tegetes grandine quaterentur, & morte plecterentur indigenæ) duos è nostris Sacerdotibus eò premisit, qui oppidanos concionibus, & sacris confessionibus, ad huiusmodi benedictionem probè disponerent. Mirum quantopere ijs & gratus, & utilis nostrorum aduentus fuerit. Auditæ confessiones innumerae, pleraeque etiam generales, magno cum illorum bono.

TRIBVS humaniorum literarum scholis adiuncta est hoc anno quarta: vt enim Ciuitati, & Illustrissimo Antistiti id petenti, P. N. Generalis gratificaretur, concessit vt Grammaticæ schola, quæ superioribus annis duos ordines complectebatur, in duas etiam scholas diuideretur, quo plus temporis & operæ, erudiendæ illi atatuli tribueretur. Ex discipulis, qui centum quinquaginta numerantur, constant Sodalitates duæ B. V. grandiorum altera, altera minorum, florentes ambæ numero, & pietate iuuenum. Vnus nostram religionem ingressus est, alter Capucinorum; aliquot alij idem meditantur. Ad Congregationes Parthe-

nias Scholasticorum, accessit hoc anno tertia Mercatorum opificumque, magno ut spes est Ciuitatis bono. Floret in dies magis numero, & feruet pietate. Præter Congregationes fieri etiam cœptum oratorium secretum partim Clericorum, partim Scholasticorum Laicorum, studiosorum perfectionis Christianæ.

R E S I D E N T I A P A P I E N S I S.

PA P I Æ numerus apud nos confitentium, auditorumque doctrinæ Christianæ, ut in alieno templo, eoque valde importuno fuit tantus, ut multo maior futurus fuisset videatur, si commodiori templo vteremur. Ad ianuam vero domus nostræ, multi etiam ex vniuersitate scholares accesserunt cum confessionum, tum de casibus conscientiæ consultationum gratia. Illustrissimo Episcopo admodum probatur nostra opera, siquidem ea persæpe vtitur cum in alijs multis, tum in adhortationibus ad quascumque moniales sibi subditas; & nobis hoc anno frumentum, vinum & lignum abundè suppeditauit: quanquam nostræ tenuitati sustentandæ, non deest sua benignitate Ciuitas Papiensis, quæ & ipsa sibi non displicere suis elemosynis ostendit nostra ministeria: sed potissimum erudiendæ iuuentutis munus comprobare visa est, cum scholas expetijt, ad quas instituendas, quidam ciues primarij quandam aureorum summam se enumeraturos sponderunt; sed ea remissa est in tempus opportunius.

RESI-

RESIDENTIA ALEX-
ANDRINA.

ASSIDUITAS nostrorum Sacerdotum in sacris tribunalibus, & bona opinio de eorū doctrina & morum integritate, multos ex tota vrbe allicit ad peccatorū maculas in nostro templo absterendas. Suus quoque extitit fructus ex concionibus. Vnus nostrūm toto anno sabbathis sub vesperam, sermonem habet in summo templo ad populum, de vita Beatissimæ Virginis. Venerat in hanc urbem famosa meretrix fucata specie, & specioso vestitu, magnum incendium excitatura; verum non ita multo post à nostro Sacerdote admonita errorum, reducta ad bonam frugem, confessione generali peccata deleuit, clamque nemine aduertente eò redijt, vnde venerat; gratulantibus postea bonis, tantum incendium antè fuisse extinctum, quàm excitaretur. Duæ aliæ mulierculæ é flagitiorum lutò extractæ sunt: earum altera in cœnobio, altera apud mulieré primariam collocata: & hæc maluit bonorum suorum iacturam facere, conseruando honestatem vitæ, quàm ad priorem turpitudinem redire.

D. Marcus Antonius Pederana decimo Kal. Iulij diem suum obiit, vir pius ac religiosus; qui quàm egregiè erga Societatem esset animatus, Collegio futuro ex assè constituto herede, vltima voluntate declarauit; eius hereditatis fructus annui erunt trecenti aurei, quorum vsufructuarium voluit esse, quoad superstes erit, vnum è nostris sibi consanguinitate proximum. Solebat parcè vi-
uere,

uere, eiusque causam afferebat, vt nobis accresce-
ret quod sibi ademisset. Congregatio B. Virgi-
nis nunciata, quæ decem ante annos templum,
ædesque suas nobis dono gratuito dederat, hoc
anno donauit quingentos aureos, quibus empta
est domus, & area satis ampla ad ædificationem
Collegij. Multorum quoque eleemosynæ sacram
nobis supellectilem auxerunt, constititque illud
augmentum centum aureis & eo amplius.

R E S I D E N T I A C O R S I C Æ.

I V B I L E V M à P. N. Generali Societati vniuer-
sa impetratum, nostris in Corsica degentibus
mirum quantum profuit, comparatis præsertim
per exercitia spiritualia, quorum efficacia appa-
ruit cum in omnibus, tum præcipuè in vno, qui se
illo beneficio cælitus concessio, tunc demum rena-
tum publicè confessus est, & in sequentis vitæ mo-
ribus comprobauit. Iacobus frater Coadiutor, de
cuius admirabili parsimonia proximis literis scri-
ptum fuit, eadem se vegetum ac robustum con-
seruat. Si eum Superior pro sua charitate plus ali-
quid cibi sumere iubeat, parer ille, sed ex eo postea
malè habet, atque inter, cetera bis ægerimè affe-
ctus est, vt propterea illam ei regulam permitte-
re oporteat, quæ ipsi à spiritu dictatur. Ceteri be-
ne valent, & in suis laboribus, ac magnis difficul-
tatibus earum rerum, quæ victui sunt necessariæ,
benè animati; cum enim hæc insula bonis careat
artificibus, & paucos habeat agricolas & operas,
artificia omnia quæ aliunde importantur, & ali-
menta

menta quæ hic paucissima enascuntur, maximo emenda sunt, quanquam bonitate comparari minimè possint cum ijs, quæ sunt in continenti; quare & ampliori quam alibi, opus est veſtigali ad alendum vnum è nostris; & qui hic versantur, eos minimè debiles esse oportet.

IN proximorum salute promouenda, auditæ sunt centum & quinquaginta confessiones generales, conciliatæ dissensiones quadraginta; & earum vna fuit tanti momenti, vt periculum ab ea esset manifestæ seditionis populi principis totius insulæ. Eius componendæ ratio fuit huiusmodi; vt factionis alterius dux maximè perduellis euinceretur, omnes eius consanguineos primùm nobis demeruimus, tum sumus hominem aggressi rationibus precibusque, illis omnibus præsentibus, qui & ipsi suas singuli machinas admouerunt, nostræque adhortationi vim addiderunt, quoad ille peruicax, Deo ipsius cor emolliente, manus dedit. Vt autem sollemnior esset conciliatio, tota res fuit delata ad Illustrissimum Governatorem, eique penitus permissa. Oritur autem frequentia tanta inimiciarum, difficultasque, quam in ipsis tollendis experimur maximam, non ita à naturali insulanorum ferocia, vt à maxima, quam ipsi habent, honoris proprii estimatione. Ea impulsu, quacumque etiam leuissima iniuria grauissimè commouentur, nullam offensam dissimulant, quantumcunque inopes & ignobiles nemini cedere didicerunt, duri ac pertinaces in odijs deponendis, propter eam firmissimam opinionem, qua perperam arbitrantur dedecus esse iniurias non vlcisci. Natura, seu vitium, quod nobis difficilem facit cum istis hominibus consuetudinem: nisi enim mitissimi simus,
qui

qui est nobis hodiè amicissimus, postmodum iniquus, & maximè infensus, præter opinionem reperitur. Impeditæ sunt superstitiones & veneficia panè innumerabilia, prohibiti pellicatus, legitime nuptiæ conciliatæ, sublata simonia, adolescentulæ egentes vestitæ quàm plurimæ. Nostri Oratorij suppellectili augendæ, suppediratæ eleemosynæ centum circiter aureorum.

EXIIT hoc quoque anno Sacerdos noster vnus cum Episcopo ad lustrandâ diœcesis partem, quæ vt propinquior est terræ continenti, ira etiam Itatorum consuetudine est multo ad ciuilitatem & religionem cultior, magisque laboribus dedita, sed minus ferax quàm reliqua insula, eo quod valde promineat in mare; promontorium est, & Caput Corsum appellatur. In hac excursionè strenuè laboratum est, & pro temporis breuitate non inutiliter; sed quæ est regionis necessitas, ad bonam sementem faciendam longiori opus erat temporis vsura. Ad synodum diœcesanam Italico idiomate habiti sunt à nostro duo sermones, de moribus & disciplina Clericorum, docti, vt ferebat materia, sed valde vtiles; in præsentia quidem ad dolorem, & antè actæ vitæ detestationem in omnibus excitandam, in posterum vero ad mores reformandos: illorum enim impulsu, statuerunt sibi nunquam vestitum Clericalem esse dimittendum; moderatè venationem vsurpandam; in sua singulis Ecclesia residendum; frequentius sacramentum Confessionis adeundum; templa & altaria decentius, politiusque curanda. Episcopus imprimis quæ essent sui muneris excogitauit, eaque sibi præstanda constantissimè proposuit.